Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 84 (4976)
Вторник
Апрелиин 23
1946 он
Сэн 20 мүнгэн.

Хабарай тарилгые богони болзор соо амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ тракторна парк шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ. Тиимэһээ тракторнуудай таһалдалгүй ажалые заабол хангая!

ТРАКТОРНА ПАРКЫЕ БҮХЫ ХҮСӨӨРЫНЬ ХЭРЭГЛЭХЭ

Ду бэлэхи табанжэлэй Сталинска программа зэбсэгжэгдэһэн колхозно таряашад ба МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хабарай полевой хүдэлмэри хэжэ ороод, 1946 оной үндэр урагасай түлөө тэмсэлые ябуулжа байна. Таряаланай бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлэхэ, таряанай болон техническэ культурануудай валовой суглуулгые ехэдхэхэ гэһэн тэрэ ехэ зорилго бэелүүлхэ хэрэг гүтэл хабарай тарилга дээрэ шиидхэгдэхэ байна. Тиимэ хадань, тарилгые богони саг соо, агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ ябадалда партийна организацинуудай, МТС, колхозуудай бүхы хүсэн элсүүлэгдэхэ болоно.

Газартаряалангые һайнаар элдүүрилхэ, хүдөө ажалай культурануудай урасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ машинно-тракторна станцинуудай үүргэ угаа ехэ байна. Тэрэ нэгэ һайса ойлгожо. Манай оронойнгоо үрдэхи өөһэдынгөө хабарай тарилгые дүүргэхын түлөө тэмсэһэн Агинска-Убинскын хэдэн олон түрүү МТС болон тракторна бригаданууд болбол МТС-уудтахи партийна, советскэ газартаряалангай органуудай үдэр бүрин хүтэлбэри дорэ тарилгада бэлэдхэлые сонь, һайнаар шиидхэжэ гараа. Тарбагатайн, Гашейн, Сэлэнгын, Хорин ба бусад МТС-үүд тарилгые үнгэрүүлхэ тракторна паркнуудаа бүримүһэн заһабарилжа республика соо түрүүлһэ гэжэ болохо. Эдэ түрүү МТС-үүд, тэдэнэй партийна организацинууд иимэ амжалтануудые туйлахын түлөө түбхын түрүүндэ, заһабарилгын үдэрэй эрилтэнүүдые сагаһан, тэдэнэй зохёон байгуулга байдал, эдеэ хоолоор дутамаггүй байлгаһан, хүдэлмэрилэгшэдые зүбөөр эмхидхэһэн, трактористнуудай дунда социалистическэ мүрысөө болон политическо-ниитын хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэн ябуулһан байна. Эдэ МТС-үүдэй дирекци болон партийна организацинууд тарилгада бэлэдхэл эхилһэнһээ хойшо заһабарилгын графигаа ёһоор үнгэ гэхын түлөө үдэр бүриин оролдолго гаргадаг байһан юм. Мүнөө нэр эгдэгшэ МТС-үүдэй коллективүүд заһабарилгын үедэ олоһон тэдэ амжалта удаарза һанажа амаржангүй, шэнэ уялгануудые хангалтатайгаар гараад тракторнуудай тасаралтагүй хүдэлмэриие хангажа, энэ жэлдэ баян ургаса хуряаха ябадал ханган түлөө социалистическэ мүрысөөндэ улам эршэтэйгээр оролсожо байна.

Гэбэшье, зарим МТС-үүдэй хүдэлмэридэ горьтоих дутуунууд бии байна. Эдэ МТС-үүдэй дирекци, партийна организаци, мүн ВКП(б)-гэй тэндэхи райкомууд Сталинска дүрбэдэхи табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилгада бэлэдхэл болото ёһото гойлжо шадаагүй. Саг хугасаа гэхэдэ һэжэггүй. Ушарынь хэдэн МТС-үүд аяар мүнөө болтор зарим тракторнуудаа заһабарилжашье дүүргээгүй байха юм Бага-Куналейн. Кяхтын, Ново-Брянска МТС-үүд тарилгада тракторнуудаа муугаар бэлэдхэһэн дээрэһээ хабарай хүдэлмэриин захалхаһаа хойшо эдэхэгүй ябадал гаргажа байна.

Ново-Брянска МТС мэнэ һая болтор 5 тракторнуудаа заһабарилгаһаа гаргаагүй, усадьба соогоо бии габа. Мүн Кяхтын, Иланцын, Ехэ-Куналейн МТС-үүд баһал иимэ мэрхүү байха юм. Заарайн, Кяхтын, Тарбагатайн, Прибайкальска аймагуудай партийна, советскэ органууд болон тарилгада бэлэдхэлые шалгаха гүрэнэй комиссинууд тракторна машинанууд ехэ эрхим шанартайгаар, түргэн заһабарилха талаар МТС-үүдэй дирекци, партийна организацинуудһаа шанга эрилтэ хээгүй, тэдэнэй хүдэлмэриие үдэр бүриин хүтэлбэри, туһаламжаар хүсэд хангаагүй ябадалаар хадань иимэ тэсэлгүй ябадал болобо гэшэ.

Хабарай полевой хүдэлмэриин түрүүшын үдэрнүүдэй дүнгүүд дээрэһээ харахада, зарим газарнуудаар тракторнуудай хойноһоо техническэ харуул заабаринуудые дүүргэнгүй, тракторнуудые эбдэржэ, олон тиимэ дээрэ эбдэлгэһэн ушаралнууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Боргойн колхозуудаар хүдэлмэрижэ байһан Үшөөтэйн МТС-эй тракторна бригаданууд машинануудаа техническэ талаар харууһалаагүй миил бэлдэхэ, үдэрэйнгөө нормонуудые дүүргэхгүй ябадал аргагүй байха юм. Иимэ ушаранууд Кяхтын Үшөөтэйн МТС тэдэнэһээ бэшэ, харин ондоошье МТС-үүдээр элирээд байна.

Партиин „Республикын МТС-үүд ба колхозуудта тракторнуудые хэрэглэхэ ябадалые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай" ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоол гаргагдаба. ВКП(б)-гэй обкомой бюро энэ тогтоол соогоо ойрын сагта трактор ба комбайнын бүтээсые сэрэгэй урда тээхи хэмжээндэ хүргэхэ ба тиигээд, тэрээниие үлүүлэн гаргаха зорилгые бэелүүлхэ, 1946 ондо МТС, совхоз бүхэнэй тракторна хүдэлмэринүүдэй түсэбые дүүргүүлхэ, үлүүлэн дүүргүүлхэ, полевой хүдэлмэриин шанарые эрид һайжаруулха, урасые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажалай культурануудай валовой суглуулгые ехэдхэхэ талаар шухала хэмжээнүүдые хараалжа, энээниие дүүргүүлхын тулада ВКП(б)-гэй айкомууд, МТС, совхозуудай партийна организацинуудые уялгаһан байна. Тракторна бригадануудые саг үргэлжын хүдэлмэрилэгшэдөөр хүсэлдүүлхэ, бригада бүхэндэ хүдэлмэриин үдэрые хүсэд хэрэглэхээр доторой шанга гүрим зохёохо, трактор машинануудай хойноһоо техническэ харууһа һайнаар хэхэ, заабарилгын нүүдэл мастерскойнуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, горючиие гамтайгаар гаргашалха, хадагалха, хүдэлмэриин эрхим шанар сахиха, тракторна бригадануудта культурна байдал болон эдеэ хоолые һайжаруулха, трактористнуудай дунда социалистическэ мүрысөө, ниитэ-ойлгуулгын хүдэлмэриие һайнаар ябуулха зэргын шухала хэмжээнүүд дээрэхи тогтоолдо заагдаһан байха юм. Тиимэдэ нютагуудтахи партийна, советскэ газартаряалангай орган болон МТС, совхозуудай дирекци, партийна организацинууд тус тогтоолой үндэһэ һуури дээрэ тракторна бригаданууудай хүдэлмэриие эмхидхэжэ, тракторна паркые полевой хүдэлмэри дээрэ бүхы хүсөөрынь хэрэглэл, 1946 ондо үндэр ургаса туйлаха ябадал хангаха уялгатай.

Хабарай тарилгын үедэ МТС, совхозуудай дирекци болон партийна организацинуудай зүгһөө трактористнуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, тэдэнэй дунда партийно-политическэ хүдэлмэри, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэнь ВКП(б)-гэй айкомууд саг үргэлжын хүтэлбэри, туһаламжа үзүүлхэ ёһотой. Тиигэбэл тохёолдоһон али нэгэ дутуу дундануудые тэрэ дороо усадхагдажа, тарилгые эрхим шанартайгаар түргэн дүүргэхэ ябадал туйлагдаха байһаниинь лабтай.

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство „Хабарай полевой хүдэлмэри дээрэ МТС-үүдэй машинно-тракторна паркые хангалтагүйгөөр хэрэглэжэ байһан тухай" захирал гаргажа, тэдэ дутуунуудые эли үүсхэ зураа, бүхы трактор удаа хабарай полевой хүдэлмэридэ гаргажа, тэдэнэрэй хүдэлмэриие түхэреэн сүүдхэ соо эмхидхэхэ, тогтоогдоһон нормо болон даалгабариие тракторист, бригада бүхэндэ үгэ хүүргүйгөөр дүүргүүлхэ, тракторнуудые миил сайтгаха ябадал гаргамагүй, машинануудай хойноһоо үдэр бүри техническэ харууһа хэхэ эрилтые шангаар сахиха мүн тиие МТС-үүдэй директорнуудһаа эрилтэ хээ. Газартаряалангай Министерствын приказые энэ гэдэр бэелүүлхэ, тракторна бригада, тракторист бүхэндэ энээниие хүргэжэ, тэдэнэрые танилсуулха ябадал МТС-үүдэй дирекци ба партийна организациин зайлашагүй шухала хэрэг болоно.

Дайсанаа даража илаад, арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ агууехэ алхам хэжэ байгаа мүнөө үедэ хүдөө ажалай хүдэлмэри эгшэдэй урда угаа ехэ зорилго табигдаһан байна. Хүдөө ажалай жэлэй хүдэлмэринүүдэй эхин болохо хабарай тарилгые амжалтатайгаар дүүргээд байгаа һаа, бидэнэр дүрбэдэхи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр ургаса хуряажа сааша даа талха улам ехээр абаха гүнзэгы замаа нээхэ байнабди. Мүнөө жэлэй тракторна хүдэлмэринүүдэй дүнгүүд танаалан лэ элдүүрилһэн гектараар бэшэ, харин хуряагдаһан урагасаар сэгнэгдэхэ байһаниинь МТС-эй бүхы хүдэлмэрилэгшэд һайса мэдэхэ ёһотой. 1946 ондо үндэр ургаса хуряалгаад байхадаа, республикымнай гүрэнэй өөрэ урдахи уялгануудые бүримүһэн тооолхо, өөрын эрхим шанартай үрэһэ хааха, мүн колхозниигууд ба МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ таряа талхан элбэг дэлбэгээр үгтэхэ байһаниинь лабтай.

Нүхэд эрэгтэй эмэгтэй трактористнууд! тракторна паркые бүхы хүсөөрынь хэрэглэжэ, 1946 оной хабарай тарилгые агротехническэ эрхим болзорнуудта, һайн шанартай аар үнгэргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэе!

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БМАССР-эй габьяата артист гэһэн нэрэ зэргэ олгохо тухай

Республика соо театральна искусствые хүгжөөхэ талаар габьяа гаргаһанай түлөө хүндэтэ харагшадай Гүрэнэй театрын артистнуудта Бурят-Монгол АССР-эй габьяата артистын нэрэ зэргэ олгохо БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй шийдхэбэри гэбэл:

1. Гофман Петр Ромуальдовичта
2. Гусев Василий Семеновичто
3. Жуков Константин Михайловичта.

Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо М. ЧУВЬЮРОВ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь В. МОНКЕТОВ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1946 оной апрелиин 22.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов Финляндска Правительственна делегациин хүндэлэлдэ уулзалга хэбэ

Апрелиин 19-дэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов Москвада байгаа Финляндска Правительственнэ делегациин хүндэлэлдэ уулзалга хэбэ.

Уулзалга дээрэ Финляндиин Премьер-Министр г-н М. Пекалла, Гадаадын хэрэгүүдэй Министр г-н Р. Свенто, Дотоодын Хэрэгүүдэй Министр г-н Ю. Лейно, Худалдаа — Наймаанай ба Ажаүйлэдбэриин Министр г-н У. Такки, Финансын Министр г-н Р. Тернгрен. Газартаряалангай Министр г-н В. Вестеринен, Москвадахи Финляндска Миссиин членүүд Элшэн түлөөлэгшэ г-н К. Сундстрем түрүүтэй. Москвада аккредитированлагдаһан посольство ба миссинүүдэй членүүд байба.

Уулзалга дээрэ советскэ талаһаа СССР-эй Министрнүүд К. Я. Сергейчук, А. Г. Зверев, И. В. Ковалёв, Г. А. Митерев, С. В. Кафтанов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшонор А. Я. Вышинский, В. Г. Деканозов, С. А. Лозовский, М. М. Литвинов, СССР-эй Гадаадын Худалдаа-Наймаанай Министрын Орлогшонор М. Р. Кузьмин, М. С. Степанов, Финляндидахи СССР-эй Элшэн түлөөлэгшэ П. Д. Орлов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын, СССР-эй Гадаадын Худалдаа Наймаанай Министерствын, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, мүн тэрэшэлэн советскэ олониитын ба советскэ болон гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэд байба.

Болгариин онсо Элшэн түлөөлэгшэ ба бүрин эрхэтэ Министр г-н Найден Николов СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. М. Шверниктэ этигэмжын грамотануудые барюулба

Апрелиин 18-да Кремль соо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. М. Шверник өөрынгөө этигэмжын грамотануудые барюулһан Болгариин онсо Элшэн түлөөлэгшэ ба бүрин эрхэтэ Министр г-н Найден Николовтэй уулзаба.

Г-н Н. Николовые Миссиин Советник г-н А. Николаев, Сэрэгэй Атташе генерал-майор П. Илиев, хэблэлэй хэрэгүүд тушаа Советник г-н Х. Радевский, Миссиин Гурбадахи секретарь г-н Д. Пеев, Худалдаа-наймаанай Советнигүүд г. г. Б. Христов ба В. Владов гэгшэд үдэшэжэ ябаба, Элшэн түлөөлэгшэ тэдэниие Н. М. Шверниктэй танилсуулба.

Этигэмжын грамотануудые барюулган болоходо СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшо Б. Г. Деканозов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. Ф. Горкин, СССР-эй МИД-гэй Протокольно Таһагые даагша Ф. Ф. Молочков гэгшэд байба.

Этигэмжын грамотануудые барюулһанай һүүлдэ Н. М. Шверник г-н Н. Николовтэй хөөрэлдэһэн байна. Хөөрэлдөөндэ В. Г. Деканозов хабаадаба.

Премьер-Министр г-н Надь Ференц түрүүтэй Венгерскэ Правительственна делегаци Москваһаа мордобо

Апрелиин 10-да Венгриин Премьер-Министр г-н Надь Ференц, Премьер-Министрын Орлогшо г-н А. Сакашич, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр г-н Я. Дьендеши ба Зам Харилсаанай ба Хэлхеэ-холбооной Министр г-н Э. Герэ гэгшэд Москваһаа мордобо.

Нэгэ доро Венгридэхи СССР-эй Элшэн түлөөлэгшэ Г. М. Пушкин Москваһаа мордобо.

Центральна аэродром дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо В. Г. Деканозов, Московско Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо М. А. Яснов, Москва городой комендант генерал-лейтенант К. Р. Синилов, СССР-эй МИД-гэй Балканска оронуудай таһагые даагша А. А. Лаврищев, СССР-эй МИД-гэй Протокольно Таһагые даагша Ф. Ф. Молочков гэгшэд мордогшодые үдэшэбэ.

Мордогшодые тэрэшэлэн Москвадахи Венгерскэ миссиин членүүд Элшэн түлөөлэгшэ г-н Секфью Дьюла түрүүтэй, Югославска Элшэн сайд г-н В. Попович, польско Элшэн сайд г-н Г. Раабе, Болгарска Элшэн түлөөлэгшэ г-н Н. Николов, Хитадай хэрэгүүдтэ Сагзуурын этигэмжэтэ г-н Чен Дин, Ирански Посольствын советник г-н А. Этесами, Югославска Посольствын Советник г-н Д. Говорушич гэгшэд үдэшэлсэбэ.

Үдэшэлгэ болоходо хүндэлэлэй һахюул жагсаагдаһан ба Венгриин ба СССР-эй гүрэнэй гимнүүд татагдаһан байна.

Аэродром венгерскэ ба советскэ тугуудаар шэмэгдэһэн байба.

Господин Генералиссимус СТАЛИНДА

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэдэ

Хүсэв түгэс ба хани барисаата Советскэ Союзай газарһаа гарахадаа Москвада байха үедэ Венгерскэ Правительственна делегацида хүндэтэй халуунаар ханлаһанайтнай түлөө бүхы сэдьхэлһээ гүнзэгы баясхалан хүргэнэб. Советскэ Союзай Правительство ба Венгерскэ Правительственна делегациин хоорондо һанамжануудаараа үнэн зүрхэнһөө андалдаһан ябадал болбол манай хани барисаае ба манай оронуудай хоорондохи хани барисаата холбоон халаа бата бэхи үндэһэ һууритай байна гэжэ этигэлые үшөө ехээр бэхижүүлээ. Советскэ Союзай арадуудые сэсэглэн һалбаралгын замаар мүн саашадаашье Танай хүтэлхын түлөө Танда, Господин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэдэ, энхэ амгалан байхыетнай хүсэнэб.

НАДЬ ФЕРЕНЦ.

Господин МОЛОТОВТО

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министртэ

Танай Советскэ оронуй газарһаа бидэнэрэй гаража байха үедэ бидэнэй Москвада үнгэргэһэн марташагүй үдэрнүүдэй түлөө Танда, Господин Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр, үшөө дахин баясхалан хүргэхыем зүбшөөрыт. Энэ бидэнэй срэлгэ халаа манай оронуудай хоорондохи хани барисаада ехээр туһалха ба хүршэ арадуудтай Советскэ Союзай үнэн сэхэ хани барисаан халаа арадуудай сэсэглэн һалбархын ба бата бэхи үни удаан амгалан байдалай бата һууринь гээшэ гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Минии эгээл һайн хүсэлэнгүүдые, халуун зүрхэнэй баярые хүлеэн абыт господин Министр.

ДЬЕНДЕШИ ЯНОШ.

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерстводэ

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһан тухай

Сатай уларил урин дулаан байжа. зарим аймагуудта тарилгын урда тээхи хүдэлмэринүүдтэ, тэрэнэй тоодо газар хахалалгада үшөө апрелиин 2-дохи табан хоног соо ороходо арга олгоһон байна. Тии гэбэшье, республикын колхозуудаар хабарай полевой хүдэлмэри, илангаяа газар хахалалга хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Байгша оной апрелиин 15-ай мэдээгээр газар хахалха түсэб оройдоо 2 процент дүүргэгдэһэн байна.

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһан шалтагаанууд хадаа олонхи колхозууд ба МТС-үүдэй унжагайрһан, тэрэшэлэн АЗО-е даагшад, МТС-үүдэй директорнүүд, колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй зүгһөө полевой хүдэлмэринүүдэй ябасые болотоор хүтэлбэрилхэ ба шалгаха ябадалай һула байһан дээрэһээ болоно.

Жэшээлхэдэ, байгша оной апрелиин 7-до хүдэлмэреэ эхилһэн Кяхтын аймаг хабарай хүдэлмэринүүдэй ябасые болошогүйгөөр нобшоруулжа байха юм. Аймагай колхозууд бэлэдхэһэн 360 плуг, 41 трактор, 200 гаран борнойтой байһан аад, үнгэрһэн саг соо миил 627 га хахалһан, 1827 га борнойлһон байна. Энэ үе соо дээрэхи аймагай колхозууд 1.500 гектар хахалха, 2 мянган гектар хүртэр борнойлхо арга боломжотой байгаа.

Курумканай аймагай газарай тапаг хабарай хүдэлмэринүүдые хүтэлбэрилхэ хэрэгһээ холодошонхой байха юм. Тэрээнһээ боложо оройдоо 2 колхозынь полевой хүдэлмэридэ орожо, 300 гектар борнойлһон байна. Бусад хэдэн олон колхозуудынь эдэ 2 колхозуудтал адли газартай байжа хабарай хүдэлмэридэ мүнөө хүртэр ороогүй байба.

Зарим аймагуудаар түрүүшын үдэрһөө хойшо хүдэлмэриин муу шанар харуулһан баримтанууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Курбын МТС-эй нүхэр Кучумовай тракторна бригада Димитровой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ оройдоо 6—8 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалһан байха юм.

Кударын аймагай олонхи колхозууд хүдэлмэриин шанар сахинагүй. Тус аймагай Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхоздо 18 гектар газар дээгүүр далантайгаар хахалагдаһан байгаа. Агротехникые энэ мэтээр хазагайруулһан ябадал мүн Мухаршэбэрэй, Зэдын, Кяхтын болон бусад аймагуудаар үзэгдэнэ.

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй ябасада тохёолдоһон дутуунуудые усадхахын зорилгоор, БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство тусгаар захиралта гаргаһан байна. Тиин, Газартаряалангай Министерство бүхы хүдэлмэринүүд дээрэ түрүүшын үдэрһөө хойшо нормонуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ябадал туйлан, хабарай полевой хүдэлмэридэ илангаяа газар хахалалгада МТС, колхозуудай бүхы зүдхэхэ хүсэн болон газарай хүрьһэ элдүүрилхэ машинануудые бүримүһэн табихыень АЗО-е даагшад, МТС-үүдэй директорнүүдтэ захирба. Тэрэшэлэн республикын колхозуудта газар хахалха талаар 68.850 гектар табан үдэрэй даалгабари аймаг бүхэндэ хубаарилан баталжа, тэрэнэй 180000 гектарые байгша оной майн 1 хүртэр тарилгада бэлэдхэхэ ябадал хангахаар захирһан байха юм.

Дээрэхи даалгабариие сүүдхын болзор соо бүхы колхоз, МТС, таряанажалай, тракторна бригадануудта хүргэжэ энээниие дүүргэхэ ябадал хангахыень АЗО-е даагшадые уялгалаа. Тэрэшэлэн БМАССР-Газартаряалангай Министерство хахалһан, культивацилһан дары, тэдэнэй хоорондо забһартуулангүй борнойлхо, хүрьһэ элдүүрилхэтэеэ нэгэн доро буртаг үбһэ, илангаяа хяаг сэбэрлэлгэдэ бүхы драпач, культиватор, морин тармуур хэрэглэн мүн буртаг үбһэндэ ехээр даруулһан участогуудай буртаг үбһэнэй үндэһые гараараа түүлгые эмхидхэн хүдэлмэриин шанарай хойноһоо шанга шалгалта хэхэ ябадал хангахыень АЗО-е даагшад, МТС-үүдэй директорнүүд, главна, ахалагша агрономуудые захиралтаараа уялгаһан байна.

Хабарай полевой хүдэлмэри дээрэ МТС-үүдэй машинно-тракторна паркые хангалтагүйгөөр хэрэглэжэ байһан тухай

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство болбол олохон МТС-үүд апрелиин 10—12-то хабарай тракторна хүдэлмэринүүдые эхилхэ дүүрэн аргатай байһан аад, тэрэниие болошогүйгөөр унжагайруулжа байна гэжэ тэмдэглэбэ. Аяар мүнөө хүртэр олонхи тракторнууд нэгэ халаан соо хүдэлмэрилнэ, тиихэдэнь трактористнууд байгуулагдаһан нормонуудаа дүүргэнэгүй. Тракторна полевой хүдэлмэринүүдые иимээр унжагайруулһан ябадал ургасада ехэ хохидол тохёолдуулха, тарилгые удаарууулха ушарал гаргаха байна.

Бага-Куналейн, Кяхтын, Ехэ-Кударын, Курбын, Ехэ-Куналейн машинно-тракторна станцинуудай хүтэлбэрилэгшэд хабарай полевой хүдэлмэриие эмхитэйгээр угталгада огто бэлэдхэлгүй байһан дээрэһээ тракторна бригадануудай олонхиито зохистой байдал хангаагүй, бригадануудынь үдэрэй шанга гүрим болон үйлэдбэриин даалгабаринуудгүй байха юм Заһабарилгын үедэ голодһо гаргагшадһаа эрилтэ хэхэ ябадал сахигдаагүй байгаа Тиихэдээр аяар мүнөө хүргэр тус МТС-үүдэй усадьба соогуур нилээд тоотой трактор болон прицепной машинанууд миил байһаар. Бага-Куналейн МТС-эй ахалагша механик нүхэр Хлызов гэгшын шалгалта хэлэггүй ябадалһаа боложо 4 гусеничнэ трактор хүдэлмэридэ хэрэглэгдэхээр бэшэ болошоо. Полевой хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө хойшо олонхи МТС-үүдээр трактор болон хүдөө ажалай машинануудые хэрэглэхэ болон тэдэнэй хойноһоо үдэр бүри техническэ харууһа хэхэ гүрим бүдүүлигээр хазагайруулагдана. Кяхтын, Сагаан-Усанай, Үшөөтэйн. Бургалтайн болон бусад МТС-үүдэй тракторнууд электриин гал ба бусад хэрэгсэлнүүдгүйгөөр, прицепной машинанууднь үрэгдэхэ талаараа тоһолуулангүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Мүн тоһодохо ба бусад хэрэгсэлнүүд дутамаг байха юм. Тиин. БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство өөрынгөө захиралтаар хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ бүхы тракторнуудаа мэнэ гэһээр табижа, тэдэниие түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлмэрилүүлхыень, тракторист, бригада бүхэнэй байгуулагдаһан нормо болон даалгабаринуудые үгэ хүүргүйгөөр дүүргүүлхэ, трактор болон хүдөө ажалай машинануудые зүбөөр хэрэглэхэ, тэдэнэй хойноһоо үдэр бүри техническэ харууһа хэхэ эрилтэнүүдые шангаар сахиха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулан, БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын байгша оной мартын 13-да гаргаһан 269-дэхи приказые дүүргэхэ, МТС-үүдэй агроном, механик, тоо бүридхэлэй хүдэлмэрилэгшэдые динлэнхи сагтань тракторна бригадануудаар байлгаха гүрим тогтоогоод, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй гол анхарал болон хүсые тракторна бригаданууудай хүдэлмэриие эмхидхэхэ хэрэгтэ хандуулха ябадал хангахыень, тракторнуудай миин байлгые онсо хохидол гэжэ тоолоод, миил байһан шалтагаануудые усадхаха хэмжээнүүдые МТС-эй директорнүүд тэрэ дороо абаха, муугаар заһабарилагдаһан тракторнуудые поли дээрэ гаргаһан гэмтэ хүнүүдые шангаар хэһээхэ гэжэ МТС-үүдэй бүхы директорнүүдһээ эрилтэ хэбэ.

Тэрэшэлэн БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство заһабарилгаһаа гараһан тракторнуудые шалгангүй, бэлэн бэшээр хүдэлмэридэ гаргажа 4 гусеничнэ тракторые аюулда оруулһан Бага-Куналейн МТС-эй ахалагша механик нүхэр Хлызовто шанга зэмэ сопосхобо.

Хабарай полевой хүдэлмэриие удаанаар ябуулжа, трактор болон хүдөө ажалай машинануудые хэрэглэхэ техническэ гүримые хазагайруулһанайнь түлөө Кяхтын МТС-эй директор нүхэр Слабоспицкий, Бага-Куналейн МТС-эй директор нүхэр Вильмов, Сагаан-Усанай МТС-эй директор нүхэр Занданов, Үшөөтэйн МТС-эй директор нүхэр Перевалов. Ехэ Кударын МТС-эй директор нүхэр Дмитриев, Ехэ-Куналейн МТС-эй директор нүхэр Юринский гэгшэдтэ БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство шангаар зэмэлхэбэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТНУУД ТАБАНЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЫЕ АЖАЛШАДТА ОЙЛГУУЛНА

1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ Сталинскэ табанжэлэй түсэбэй баталагдаһантай дашарамдуулан, ВКП(б)-гэй Центральна Комитет ба Бурят-Монголой Обком болбол бүхы партийна организацинуудые болон тэдэнэй коммунистнуудые энэ түүхэтэ документтэй үргэн нингэ ажалшадые танилсуулха гэжэ уриалһан байгаа.

Энэ заабарие үдэр бүриингөө практическа хүдэлмэри дээрэ гарай хүтэлбэри болгожо Ториин аймагай партийна ба советскэ органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол Сталинска табанжэлэй түсэбые аймагайнгаа ажалшадта ойлгуулха талаар нилээдгүй ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэн байна. Түрүүн түрүүндэ, тус документтэй өөһэдөө һайнаар танилсаха тушаа анхарал оролдолгоёо хандуулжа, партиин айкомой аппаратай хүдэлмэрилэгшэд энэ хуулитай гүнзэгыгөөр танилсанад. Колхоз, МТС, нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай болон эмхи зургаануудай дэргэдэхи партийна эхин организацинуудай дэргэдэ бии болгогдоһон кружогуудта олон тооной ажалшадые хабаадуулжа, тэдэнэртэ табанжэлэй түсэбые ойлгуулна. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй айкомой эмхидхэлэй-инструкторска таһагай инструктор нүхэр Гомбоева Сахьяновагай нэрэмжэтэ хүдөө-ажалай артелиин коммунистнууд, комсомолецууд болон партийнабэшэ эдибхитэдтэй хоёр дахин заняти үнгэргэжэ, нүхэр И. В. Сталинай түүхэтэ үгэтэй ба СССР-эй Верховно Советэй сессээр баталагдаһан сталинска табанжэлэй түсэбтэй танилсуулһан байха юм. Партиин айкомой штатнабэшэ пропагандист нүхэр Шобогорова Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдтэ тэндэхи агитаторнуудай эдибхитэй туһаламжатайгаар закониие ойлгуулна. Агитаторнуудтай хоёр дахин заняти үнгэрэхэ зуураа гадна, тэдэнэрые колхозно центрын айлнуудаар ябуулжа, мүн полевой стануудаар эльгээжэ, энэ түүхэтэ документтэй ажалшадые танилсуулна.

ВКП(б)-гэй айкомой партийна кабинедые даагша коммунист нүхэр С. Д. Григорьев гэгшэ Каландаришвилиин нэрэмжэтэ колхозой 50 гаран гэшүүдэй хабаадалгатайгаар лекци уншаад, мүнөө тарянажалай бригада болон зэ онуудта хүдэлмэрижэ байгшадта сталинска табанжэлэй үсэб тухай гаргаһан хуулиие ойлгуулжа байна. Тэрэшэлэн партиин айкомой секретарь нүхэр Е. Константинова гэгшэ аймагай центртэхи гурбан колхозуудай партийна эхин организацинуудай агитаторнуудта энэ хуулиие ойлгуулжа үгэхэһөө гадна, нүхэр И. В. Сталинай түүхэтэ үгэ болон уласхоорондын оршон байдал тухай элидхэл уншажа үгэһэн байна.

Партиин айкомой кадрые эрхилхэ секретарь нүхэр Федотов хадаа Алцагай сомоной колхозуудаар ябажа, тэндэхи олон тооной колхозникуудта арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ тухай хуулиие ойлгуулжа үгэһэн байха юм.

Тэрээнһээ гадна, партийна эхин организацинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн политһургуулинуудта ба удэшын партийна һургуулида ябагшадта энэ хуулиие партиин айкомой пропагандистнууд ойлгуулна. Мүн улаан булангууд, колхозно клубуудай хүдэлмэри тус хуулиие ажалшан арадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха зорилготойгоор шэнэлхэн табигдаһан байгаа.

Гэбэшье, партийна организацинуудай зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала асуудалаар эрэгтэй эмэгтэй колхозникуудай үмэнэ элидхэл гү, али лекци үшөө уншаагүй байхань тон гайхалтай. Жэшээнь, партиин айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. Иванов болбол үшөө мүнөө хүртэр энэ асуудалаар элидхэл хээгүй байшоо. Энэнь тон ехэхэн алдуу эндүү болоно гээшэ. Партиин айкомой пропагандист нүхэр Буянтуев энэ асуудалнуудаар мүнөө хүртэр нэгэшье заняти үнгэргөөгүй байһаар. Тээд, энэ алдуу эндүүгээ нүхэр Буянтуев һаяхан пропагандистска хүдэлмэридэ ороһоороо тайлбарилхые хүсэнэ. Гэхэ зуура, нүхэр Буянтуев хадаа мүнөө колхозуудай полевой стануудаар ябажа, тэрэнэй бэлэн болоһониие шалгажа байгаашье һаа, энэ тон шухала асуудалнуудаар лекци уншадаггүй байхань тон ехэхэн алдуу болоно гэжэ тоолохододо зохистой.

Ушар нимэһээ ВКП(б)-гэй айкомой бюро болбол Сталинска табанжэлэй түсэбые тойруулан үргэн далайсатай пропаганда хэжэ, энэ түсэб соо хараалагдаһан бүхы тоо баримтануудые аймагайнгаа ажалшадта ойлгуулха талаар ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ бэзэ гэжэ найдагдаха байна. Иигэжэшье ВКП(б)-гэй Обком бүхы партийна организацинуудһаа ба тэрэнэй коммунистнуудһаа хатуу шанга эрилтэ хэһэн байгаа.

Сталинска табанжэлэй түсэбые ажалшан арадта ойлгуулха хэрэг хэдэн үдэрэй хэрэг бэшэ, харин энэ асуудалаар партийна организацинууд үдэр бүхэндэ ойлгуулгамжын хүдэлмэри ябуулха үүргэтэй.

Г. Нимбуев.

Ажабайдалай ба ажалай дэйшэлхы программа

Закаменэй аймагай Хамниин сомон Молотовой нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи партийна эхин организациин секретарь нүхэр А. Дамбаев болбол СССР-эй Верховно Советээр баталагдаһан 1946—1950 онуудта арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиин удхашан [illegible] эрэгтэй эмэгтэй колхозникуудые [illegible] сурхаха тушаа нингэ политическэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулжа эхилээ.

Һаяхан нүхэр А. Дамбаев болбол сталинска дүрэмдэхи табанжэлэй түсэбтэй танилсуулхын тулада агитаторнуудай семинар үнгэргэжэ, энэ семинарта хабаадагшадта түүхэтэ хуулиие гүнзэгыгөөр ойлгуулжа, энээнтэй үргэн нингэ танилсуулхаар тэдэниие гаргаба.

Мүнөө эндэхи агитаторнууд нүхэд Ц. Цырендоржиев, Д. Гурджапов, Д. Дамаев Д. Бадмаев, Ф. Буянтуев ба бусад колхозой эрэгтэй эмэгтэй гэшүүдэй ба фермэнүүдэй малшадай дунда энэ түүхэтэ хуулиие гүнзэгыгөөр ойлгуулха хүдэлмэриие ябуулжа эхилбэ. Эдэнэр агитациинна ойлгуулгамжын хүдэлмэриие ажалшадай дунда ябуулхадаа мүн бодото зорилго табидаг юм. Юуб гэхэдэ, дулаан үгөөр агитаци хэхэ зуураа социалистическэ мүрысөөнэй долгиие улам үргэнөөр дэлгэрүүлнэ юм.

Тэд Молотовой хэд үнэр [illegible] адуу мал үсэ эрдэхэ [illegible] түсэб бүхы түрэ өөрынь дүүргэжэн, хабарай тарилгада бэлэдхэлые эрхим шанартайгаар, аяар 10-да аймаг соогоо эзэлэ түрүүлэн дүүргэһэн байна.

Мүнөөшье Молотовой колхозой эрэгтэй эмэгтэй гэшүүд тарилгын түсэбые бэсүүлхын түлөө хатаран хүдэлмэрилнүүдтэ хам гаа түрүүлжэ гараба.

МАЙН УРДАТЭЭХИ МҮРЫСӨӨН

Эрхим токарь басаган

Лыгжыма Цынгуева эдир бага наһатайһаа, һургуулида һуража байха үедөөшье советскэ Эхэ оронойнгоо гаргаһан шэнэ шэнэ техникэ, машина, станок-түхеэрэлгэнүүдые шудалха ба тэдээн дээрэ хүдэлмэрилхэ хүсэл зоригтой ябадаг юм һэн.

Теэд Суулгын хүсэлбэшэ дунда һургуулиие эрхим һайнаар дүүргэжэ, тэрэнэй һүүлээр дайнай эхилхэ үедэ Суулгын машинно-тракторна станцида токарь болохоо ерээ һэн. Тэрэ сагһаа хойшо нүхэр Цынгуева өөрынгөө бүхы шадабариие токарнин мэргэжэлые һайнаар шудалхын түлөө хандуулаа һэн. Тиин удаашье болонгүй бээд даадан токарь боложо, тон харюусалгатай детальнуудые хэхэ шадабаритай болоһон бөгөөд өөрынгөө оролдолгоор ажалай бүхы даалгабариие саг болзор соонь һайн шанартайгаар дүүргэдэг болоһон байна.

Лыгжыма Цынгуева хадаа дайнай дүрбэн жэл соо жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, МТС-эй бүхы коллективэй дунда ажалай габьяагаар суурхаба.

МТС-эй дэргэдэхи комсомольско организаци болбол эрхим токарь Цынгуевые Ленинскэ комсомолой гэшүүн болгон абаһан юм. Тэрэ үдэрһөө хойшо Лыгжыма улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, ажалай даалгабариие 250—300 процент гүйсэдхэдэг болоо һэн.

Суулгын МТС-эй коллективэй дунда хабарай тарилгада бэлэдхэлэй эхилһэн сагһаа хойшо социалистическэ мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэрээ. Энэ мүрысөөндэ Лыгжыма Цынгуева ажалай бүтээсые 300 процент хүртэр дээшэлүүлһэн ба машина, тракторнуудай частьнуудые эрхим шанартайгаар заһабарилан гаргадаг байгаа.

Мүнөө Цынгуева болбол майн урдатээхи социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, хүндэлэлэй доскада бэшэгдэһэн байна.

МТС-эй дэргэдэхи комсомольско организациин бүхы гэшүүд Лыгжыма Цынгуевагай жэшээгээр хүдэлмэрилхын түлөө майн урдатээхи социалистическэ мүрысөөнэй долгиие улам эршэтэйгээр дэгэрүүлжэ, хабарай тарилгые богонихон болзор соо ба эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Д. Ж. Цыбанов,
Суулгын МТС-эй комсорг.

А. СМИРНОВОЙ ЖЭШЭЭГЭЭР ХҮДЭЛМЭРИЛНЭД

Александр Семенович Смирновой туйлаһан үйлэдбэриин дээдэ бүтээсые Улан-Удын депогой бүхы коллектив тон халуунаар дэмжэжэ эхилээ.

Паровоз заһабарилгын цехын коллектив орденто мастер нүхэр Мамылин гэгшын хүтэлбэри доро үнгэрһэн һара соо 8 паровоз заһабарилха түсэбтэй байһан аад, 9 паровоз заһабарилһан байна. Энэ һара соо тус цехын коллектив болбол түрүүшын 10 хоногойнгоо даалгабариие 120 процент гүйсэдхэһэн байгаа һаа, мүнөө һүүлшын 5 хоногой даалгабариие 150 процент дүүргэһэн гэхэ гү, али ажалай бүтээсые 50 процентээр дээшэлүүлжэ, нэгэ паровозой заһабариие үлүүлэн дүүргэбэ.

Мүн инструментальна цехын эрхим мастер Илья Тарасович гэгшэ һара халай турша соо 20 тухай рационализаторска дурадхалнуудые оруулһан байгаа. Тиин Илья Тарасовичын оруулһан дурадхалнууд болбол үйлэдбэриин станогуудые ба зэр-зэмсэгүүдые шэнэлхэн һайжаруулаа. Тэрээнэй ашаар депогой зарим цехүүд хахад һарын турша соо 30.000 түхэрит гүрэнэй зөөриие арбилжа шадаһан байна. Тиихэтэй хамта, инструментальна цехын зэбсэг заһагшад тэрээнэй хоёр дурадхалые үйлэдбэри дээрэ хэрэглэһэнэй ашада, ажалай бүтээсые 400 процентээр дээшэлүүлээ гэхэ гү, али энэнэй урда тээ 4 хүнэй хүдэлмэрилдэг ажалда мүнөө нэгэ хүн хүдэлмэрилжэ байна.

Вагон заһабарилгын пунктын эрхим стахановец А. Смирновой үйлэдбэриин жэшээтэ һайн туйлалта тухай дуулаха зуураа, депогой механическа цехын эрхим токарь Владимир Васильевич Тимошкин гэгшэ апрелиин 12-ой үдэр өөрынгөө станогто дунда заһабари хэхэ ба тэрээнэйнгээ һүүлээр энэ үдэр соогоо ажалай даалгабариие 200 процент дүүргэхэб гэһэн уялга абажа майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй стахановска вахтада жагсаһан юм. Нүхэр Тимошкин өөрөө станогойнгоо заһабари дүүргээд энэ удэрэйнгөө ажалай даалгабариие 320 процент гүйсэдхэбэ. Тиихэ зуураа, эрхим токарь Владимир Васильевич токарна станогой заһабарилгада гаргашалагдаха 500 түхэритые арбилһан байна.

Мүнөө нүхэр Тимошкин болбол стахановска вахтада жагсалсан, үдэр бүриингөө даалгабариие 400 процент хүртэр дүүргэжэ байна. Мүн тэрэшэлэн электрогагнуургшан нүхэр Кузнецов, слесарь нүхэр Горбунов гэгшэд ажалай даалгабариие 250—300 процент дүүргэнэд.

Шудхалгын цехын бригадануудай дунда Александр Васильевич Колопков гэгшын хүтэлбэрилдэг хэбшэлэй бригада болбол түрүү мастернуудай үйлэдбэриин дүршэлнүүдые өөһэдынгөө хүдэлмэри дээрэ хэрэглэн, үдэр бүриингөө даалгабариие 120 процент хүртэр дүүргэнэ.

Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэл депогой коллективэй дунда улам эршэтэйгээр дэлгэржэ байна.

Ж. ЖАМБУЕВ, М. МИХЛАНСВ.

Коллективэйнгээ дунда түрүү нэ

Оёдолой фабрикын элдэб хубсаһа оёдог цехын хүдэлмэришэд үйлэдбэриин һайн амжалтануудые туйлаа.

Тус цехын стахановканууд Ольга Васильевна Ашэхмена, Августа Владимировна Шарагер, Евдокия Ивановна Галкина гэгшэд ажалай бүтээсые 150 һаа 200 процент хүртэр дээшэлүүлжэ, коллективэйнгээ дунда түрүү һуури эзэлээ.

Мүн тэрэшэлэн тиимэ оёдог цехын оёдолшодой дунда Ольга Семеновна Светчикина гэгшэ үдэр бүриингөө даалгабариие 200 процент гүйсэдхэнэ.

— Манай фабрикын оёдолшод болбол апрель һара соо үйлэдбэриин һайн амжалтануудые туйлажа байна. Тиин һарынгаа түсэбые апрелиин 25 болтор дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр эмсэжэ байнабди—гэжэ тус фабрикын директор нүхэр Путилов мэдүүлнэ.

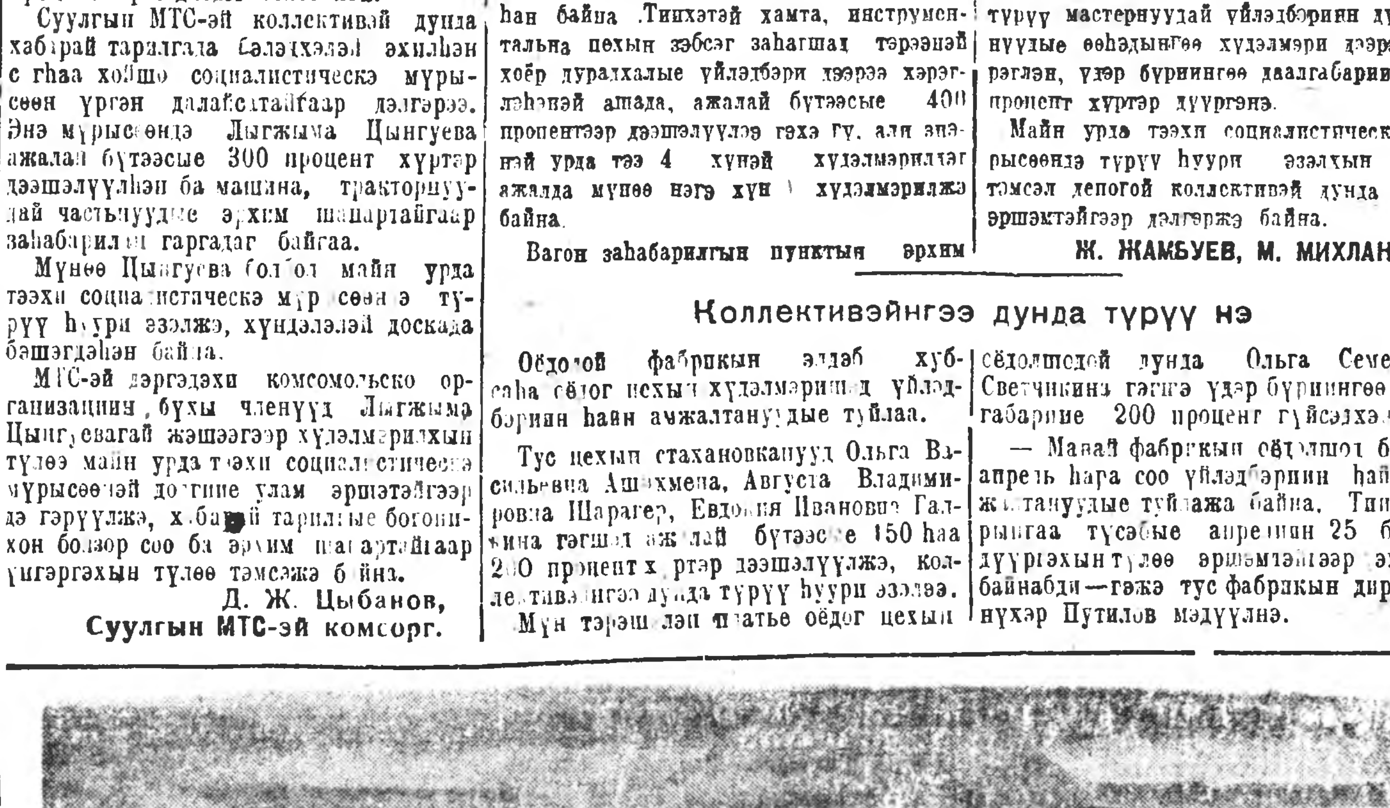

Вологодско областиин Межлуреченска районой «Буденновец» колхозой суута гахайшад, Сталинска шагналай лауреадууд (зүүн гарһаа) Л. Н. Короткова, А. Е Люскова, ба А. И. Аносова. Эдэнэрэй гахайнуудаа элеэлуулхэ ба түлжүүлхэ аргануудые үндэһөөрынь шудалжа, хэдэн жэлэй турша дотор мяханай продукци үгэхэ ябадалда гайхамшатта амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө гурбадахи зэргын Сталинска шагнал үгтэһэн байна.

П. Лисенкинэй фото (ТАСС-эй фотохронико)

Социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүл

Улан-Удын паровозо-бүтээлгын [...]дой паровоз заһабарилгын цехын эрхим стахановецууд нүхэд Попов [...] Рожков гэгшэд майн урда тээхи со[...]листическэ мүрысөөнэй хүндэлэлдэ [...]хановска вахтада жагсаха зуураа [...]тээ хэрэглэгдэхэ детальнуудые бэл[...]хэ ябадалые саг болзорһоонь урид[...]гаха ба ажалай бүтээсые 100 про[...] дээшэлүүлхэ гэһэн уялгануудые [...] апрелиин 1-дэ абаһан юм.

Тиин нүхэд Попов ба Рожков гэг[...] өөһэдынгөө абаһан уялгые үшөө [...]лиин 16-да, хахад һара уридшал[...] дүүргэһэн байна.

Мүн тэрэшэлэн тус цехын эрхим [...]ханов цууд Безуклазников ба Хайру[...]нов гэгшэд № 207—52 котел [...] хүдэлмэрилхэдөө үдэрэйнгөө даал[...]нгер 1006 процент гүйсэдхэжэ, м[...] урда тээхи социалистическэ мүрысөө[...] түрүү һуури эзэлбэд.

450 процент хүртэр

Гүрэнэй механическа-шудхалгын [...]водой коллективэй дунда ажалай бү[...]сын жэшээтэ һайн амжалтануудые т[...]лажа суурхаһан эрхим стахановецу[...] нүхэд Новокрешинова ба Федоров [...]шэд майн урда тээхи социалистиче[...] мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлэн [...]

Эдэгэр болбол токарьна станогу[...] дээрэ хүдэлмэрилхэдөө апрель һар[...] түрүүшын хахадай даалгабариие 150-[...]160 процент дүүргэһэн байгаа һаа, м[...]нөө апрелиин 16-һаа 19 хүртэр [...] бүриингөө даалгабариие 450 проц[...] хүртэр дүүргэнэд.

Мүн тэрэшэлэн, шудхалаагай цех[...] бүхы халаанууд ба бригаданууд апр[...]лиин 15 үдэрэй даалгабариие 210 [...]цент гүйсэдхэжэ, заводой бүхы цех[...]дэй дунда түрүү һуури эзэлбэ.

Халаан соогоо 25 нормо

Предприятинуудай дээгүүр майн [...] тээхи мүрысөөн үргэн дэлгэржэ [...] һаяхан Подмосковно нүүрһэнэй бассей[...] «Донской уголь» гэжэ трестын № [...] шахтын нүүрһэнэй мастер-забойщик [...]вид Борискин гэгшэ гайхамшагта [...]корд туйлаба. Штрек гаргалга дээр [...]дэлмэрилжэ, Борискин халаан соогоо [...] нормо дүүргэбэ.

АГЫН ОКРУГОЙ ҺОНИН

Драматическа театрта

1944 ондо окружной драматичес[...] театр Агын һууринда байгуулагдаһан [...] Мүнөө энэ театрта 20 гаран артистн[...] хүдэлмэрилнэ. Театрай уран һайханай [...] тэлбэрилэгшэ, БМАССР-эй габьяата [...]тист Жугдур Сандакович Пагбаапай [...] тэлбэри доро хэдэн олон зүжэг наадан[...] бигдаһан байна. Тэдэнэй дунда Г. Цыр[...]жаповай «Снайпер», Н. Балдановой «О[...]ной нэгэн», Н. Островскиин «Бальзамин[...]новын гэрлэлгэ», Шагжинай «Эхын бай[...]» гэхэ мэтэ ороно.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ тус театрай кол[...]лектив халаа Могойтын ба Агын рай[...]нуудай колхозуудаар ябажа, зонирхолы[...] концертнүүдые харуулба. Мүн һаяд[...] Дульдургын колхозуудта гарахаяа байна.

Тус театрай залуухан коллектив хал[...] театрай директор Барановай ба театр[...] уран һайханай хүдэлмэрилэгшэ БМАССР-эй габьяата артист Пагбаапай хүтэлбэри доро үдэрһөө үдэртэ творческо талаар[...] ургажа байна. Нүхэд Б. М. Базаров Ц. Рыгзынова, Ц. Мункуева, Д. Жалсараев, Д. Гонгорова ба бусад нүхэд һайнаар наададаг байна. Хэрбээ эрдэм болбосоролойнгоо хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө үшөө һайнаар оролдобол тэдэнэрэй эрхим артистнар болохонь найдамжатай.

Олимпиадын бэлэдхэл

Округой колхозуудта ба предприятинуудта олимпиадын бэлэдхэл үргэнөөр ябажа байна. Дульдургын районой Зүүн Үлирэй руднигай хүдэлмэришэдэй уранһайханай самодеятельностиин коллектив халаа һайнаар бэлэдхэжэ байна. Судунтын сомоной «Социализм» колхозой колхозникууд олимпиадада эршэмтэй бэлэдхэнэ. Мүн Урда Агын сомоной Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозой уранһайханай коллектив элдэб һонин зүйлнүүдые бэлэдбэ. 77 наһатай Май Солбоев скрипкаар арадай дуунуудые гоё һайханаар наадана.

Колхозно электростанци

Дульдургын районой Табтаанайн сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз электростанци бариба. Мүнөө колхозой гэр байранууд Ильичын лампочкаар гэрэлүүлэгдэдэг болоод байна. Мүн Могойтын районой «Улаан Одон» колхоз баһа электростанцитай болонхой.

Ж. БАЛДАНЖАБОН

Днепрогэс шэнээр хүгжэжэ байна

И. КАНДАЛОВ
Днепростройн главна инженер

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Днепровско гидроэлектростанци 1927—1932 онуудай үедэ баригдаһан байна. Тэрэ хадаа 560 мянга тухай киловатт хүсэтэй ба дунда зэргээр жэлдээ 3 миллиард киловатт-час энерги гаргадаг байгаа, энэнь 1913 ондо Россиин бүхы электростанцинуудай үгэдэг энергиһээ холо ехэ болоно. Бүхы Европодо эгээл томо, дэлхэйн эгээл томо гидроэлектростанцинуудай нэгэниинь байһан ба нэгэдэхи Сталинска табанжэлэй эрхим һайн барилгануудай нэгэниинь гэжэ тоологдодог байгаа.

Днепровско энергиин база дээрэ станциһаа холо бэшэ булад шудхаха ба һунзаха, аллюмини гэхэ мэтые үйлэдбэрилхэ дэлхэйн ехэнүүд ажаүйлэдбэриин комбинадуудай нэгэн байгуулагдаһан байна. Тэрээнэй гаргаһан продукцинууд хэдэн миллиард түхэригөөр сэгнэгдэдэг байгаа. Энэ комбинат болбол мүнөө үеын техникээр хангагдаһан байгаа. Мүрэнэй зүүн эрьедэ хүдэлмэришэдэй байха гоё һайхан болбосон шэнэ город баригдаһан байха юм.

Гидроэнергиие зохидоор ашаглаха зорилгоор Днепрогэсые хэдэн олон тепловой станцитай хүсэтэ вольтно дамжуулгын линеэр холбоһон байна. Энэнь хадаа Днепрын эхэ уһатай байха сагта үүсэн гараһан энергиие холын районуудта үгэхэ арга боломжо олгоно. Днепрогэстэ дүтэ баригдаһан үйлэдбэриин районуудта Днепрын бага уһатай байһан үедэ нэмэлтэ энерги тепловой станцинуудһаа үгтэдэг байгаа.

Днепровско гидроузелай барилганууд ба жаүйлэдбэриин комбинадые 1943 оной намар немецүүд сухарижа ябаха үедөө һандаргаһан байна. Гитлеровецууд болоод дайнай үдэрнүүд соо советскэ хүнүүдтэ энээниие ашаглаха арга-боломжо үгэхэгүйн тула гидростанциие сэргээрэ ашаглалгаһаа гаргаха гэһэн ганса юрын зорилго табяагүй. Фашистнууд болбол энэ гайхамшагта барилгые бүримүһэн үгы хэхые хүсэһэн байна. Тэдэнэр хадаа уһанай хаалтын уһан дээрэхи ба тэрэшэлэн уһан доорохи хубинуудыень ухаа ехээр һандаргааһан ба плангаяа гидростанциие ехээр һандаргааһан байна. Гидростанциин уһан доорохи хаалтын ханые бутаргаһан байха юм. Уникальна трубинанууд ба генераторнуудай бүхы түхеэрэлгэнүүдые тэрэшэлэн бутаргаһан ба үгы хэһэн байна. Машинануудай бутардаһанууд 100 тонно хэмжээтэй обоологдонхой металл болгогдоһон байгаа, энээниие сэбэрлэхэнь ехэ хүндэ болоһон байна. Машинын гэрэй уһан дээрэхи хуби, тэрэнэй металлическа оройнь тэрэшэлэн бүримүһэн һандаргагдаһан байха юм.

Гэбэшье, энэ районие немецкэ булимтарагшадһаа сулөөлһэнэй һүүлээр Днепрогэсые һэргээн бодхоохо хүдэлмэри эхилһэн байна. Мүнөө эндэ хэдэн мянган хүн хүдэлмэрилнэ. Днепрогэсэй барилга болбол элдэб янзын механизмуудаар, крануудаар, компрессорнуудаар, үрэмдэлгын түхеэрэлгээр баялигаар хангагдаһан байна. Ашаанай машинануудай, хэдэн арбаад паровозууд ба хэдэн зуугаад вагонуудай томо парк бии. Бүримүһэн механизированна бетонно ба шулуу бутаруулдаг заводууд баригдаһан байна. Һарадаа хэдэн зуун тонно металлоконструкци үйлэдбэридэг томо механическа завод бүримүһэн һэргээгдэһэн байна. Модо хюреэдэхэ ба модо дархалалгын заводууд шэнээр байгуулагдаа.

Днепрогэсые һэргээн бодхоохо хэрэгтэ шухала барилгын хүдэлмэринүүдэй эхэнхи хубинь дүүргэгдэһэн байна. Уһанай хаалтые нүхэлжэ, тэрэ нүхөөр Днепрын уһые гаргана, энэнь барилгануудай уһан доорохи гэмтэгдэһэн хубиие заһабарилха ябадалда арга-боломжо олгоно. Уһанай хаалтын бетонно хубиие һэргээхэ ябадал дүүргэгдэжэ байна.

Мүнөө үедэ һэргээн бодхоолгын хүдэлмэриин гол хүсэнь монтажда шэглүүлэгдэнэ. Днепрогэсые һэргээхын тула уһанай хаалтын ба гидростанциин щитовэ затворнууд, уһанай хаалтаар ба шлюзээр дамжажа гараха албын ба ябаха хүүргэнүүдтэ хэрэглэгдэхэ хүүргын фермэнүүд, гидростанциин, подстанциин ба машинна залнуудай каркас мэтын хэдэн мянган тонно шэнэ металлоконструкци ба бусад хэрэгтэй болохо юм. Энээнэй зарим конструкцинууд болбол барилгын механическа заводто, зарим хубинь бусад заводуудта бэлэдхэгдэхэ байна. Энэнь хадаа аванкамер соогуур гараһан 220 метр утатай ба 900 гаран тонно хэмжээтэй хүүргые бүримүһэн һэргээн бодхоохо арга-боломжо олгоһон байна. Уһанай хаалта дээгүүр ябаха хүүргын зарим хубинь һэргээн бодхоогдоһон ба тэрээн дээгүүр хоёр эрьеые холбохо түмэр харгын ба автогуж харилсаа байгуулагдаһан байна. Щитовэ затворнуудай монтаж хэхэдэ, тэрэшэлэн уһанай хаалтын оборой нүхэнүүдые хааха ябадалда хэрэглэгдэхэ албын хүүргэ уһанай хаалта дээрэ бэлэдхэгдэжэ байна. Машина залай каркасай монтаж хэжэ эхилэгдээ. Турбинанууд тээшэ уһа урадхуулдаг нүхэнүүдые хааһын тула энэ оной хабар хэдэн арбаад щитэнүүдые щитовэ ханада тулхаха ёһотой болонобди. Энэ хэрэг хадаа тон түргэнөөр бүтээгдэхэ хэрэг гээшэ, ушарынь, хэрбээ хожомдоо һаа уһа упаха үедэ нүхэнүүдээр дамжажа гидростанцида уһан орожо дахин һандаралда оруулха ба һэргээн бодхоолгын бүхы хүдэлмэриие зогсоолгохо байна. Гидростанциин нэгэдэхи агрегатуудай монтажай бэлэдхэл ябуулагдажа байна. Турбинанууд ба генераторнууд мүн машина залай хүүргын крануудай асарпагдахатай хамта монтаж хэгдэжэ эхилхэ.

Энэ оной хабарһаа эхилээд уһанай хаалтын щитовэ затворнууд талмайда буужа эхилхэ байна. Эдэниие тогтоохын түлөө газар дээрэнь 200 тонно ашаа үргэхэ хүсэгэй нэгэ портальна краныe уһанай хаалта дээрэ уридшалан бодхоохо шухала байна.

Немецүүдэй һандаргаһан шлюзэй воротануудые һэргээн бодхоолго ябуулагдажа байна. Мүнөө тэдэниие задалаад, сэхэдхээд дахин суглуулха хэрэгтэй болоно. Тиимэ ушарһаа мүнөө үедэ Днепрострой дээрэ металлоконструкцинуудай талаар монтажна хүдэлмэри бүхы фронтоор үргэдхэгдэһэн байна. Монтажай һүүлээр түхеэрэлгын өөлжөөн болоно.

Днепрогэсые һэргээн бодхоолготой хамта зарим барилгануудые шэнэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Түрүүшын барилгаһаа хойшо 15 жэл болоо. Энэ үе соо техникэ болбол нилээд урагшаа дэбжээ. Станциие дайнай урда тээ ашаглажа байха үе соо барилгые ба тэрэшэлэн зэбсэглэлгые нилээд һайн болгохо боломжо харагдаһан байна. Үшөө хүсэгэ турбинануудые ба генераторнуудые табиха арга-боломжо бии. Энэнь хадаа үйлэдбэриин бүтээсые 15 процент ехэ болгохо, тэрэ хадаа шэнэ томо станциин барилгатай адли хүсэгэй болгоно. Щитовэ затворнууд, кранууд гэхэ мэтэ туһалбариин бүхы түхеэрэлгэнүүд мүн лэ шэнэ техникын хүгжэлтэтэй таарулан шэнэлхэн байгуулагдажа байна.

Станциин управлени болбол үшөө ехээр автоматизировалагдажа байна. Шлюздэ ошохо газар һайжаруулагдажа. шлюзын камерые уһаар аалиханаа дүүргэхэ ябадал ба бусад эмхидхэгдэнэ Эсэстэнь, станциин гэрэй, уһанай хаалтын, шлюзын галаада бэеые һайханаар ба баялигаар шэмэхээр хараалагдана. Гэбэшье хуушан түхэлэйнь маяг алдагдахагүй юм.

Днепрогэсые һэргээн бодхоохо ба шэнэдхэхэ ябадалда днепростройн оломявганай коллектив ба зарим ажаүйлэдбэриин предприятинууд хабаадуулагдаһан байна. Энэ гидростанциин анха байгуулагдажа байха үедэ хүдэлмэриин ябасые бүхы оромнай анхаралтайгаар хинан хаража байгаа һэн. Мүнөө тэрэнэй һэргээгдэхые хүлеэжэ ядан хаража байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ днепровско гидроэлектростанци болбол энэ жэлдэ түрүүшынгээ өөрын ток үгэхэ гэжэ хэлэхэдэ болохо байна. Днепр мүрэн дахин хурса гэрэлээрээ сасархань. Һэргээгдэһэн Днепрогэсэй база дээрэ немецкэ дээрмэшэдээр һандаргагдаһан днепровско комбинадай заводууд дахин хүдэлхэ байна. Днепрогэс болбол өөрынгөө бүхы хүсые һэргээжэ. тэрээнээ манай оронной арадай ажахын саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ зорюулха байна.

Городуудые һэргээн бодхоолго ба барилга

...СР-эй гэр байрын-гражданска барилгын Министр нүхэр В. И. Ивановтой хөөрэлдөөн

...Сталинска табанжэлдэ гэр бай...жданска барилга угаа ехэ далай...р ябуулагдаха байна. 1950 ондо ...н-гражданска барилгануудай ...ствын трестнүүдэй дүүргэхэ ...худэлмэринүүдэй хэмжээн 1945 ...туубал 3,5 дахин ехэ болохо юм. ...лэй саада тээ байгуулагдаһан ...рство болбол РСФСР-эй бүхы об..., хизаарнууд ба автономно рес...удта барилгын трестнүүдтэй ...нүүд хадаа 800 миллион түхэ...лэб худэлмэринүүдые хэжэ, 400 ...дурбэлжэн метр гэр байрын тал...67 һургуулинуудые, 142 боль...дые, 46 кинотеатрнуудые, 37 ...ые, 24 гостиницануудые ба бу... культурно-ажаһуудалай бай... ашаглалгада үгэһэн байна. Ленинградска городской барилгын ...ин барилгашад Марианска ор...үүшын ээлжээн ба гүрэнэй ... һэргээн бодхоолгые дүүргэбэ. ...жэл болоһон забһарлалай һүүлдэ ... бүхэдэлхэйн искусствын гай... газарай үүтэн нээгдэбэ.

...айрын-гражданска барилгын Ми...твоэ немецкэ эзэмдэлгэһээ су...эн 15 городуудые: Воронеж, ...-Дону, Севастополь, Новгород, Орел ба бусадые һэргээн бодхоо...лгагдаба.

...ородуудта Министерствын трест...бол 1946 ондо хэдэн арбан ки...водопровод табиха, 300 мянган ...н метр гэр байрын талмайе ..., 32500 һууринуудтай һур...ые, ехэхэн олон тоото хүүгэдэй ..., яслинуудые, театрнуудые, ки...ницануудые ба бусад культурно ...лай газарнуудые байгуулха ...

... жэлдэ барилгын худэлмэринүү...йса нилээд ехэ боложо байна. ...до барилгын худэлмэринүүдэй ... 800 миллион түхэригтэ ...ёhотой. Шэнэ табанжэлдэ ... трестнүүдэй худэлмэринүүдэй ...5,5 миллиард түхэриг болохо ...

...терство хадаа өөрынгөө үйлэд...базые байгуулжа эхилээ. Хэдэн ...удта гипсовэ предприяти... шлакобетонно шулуунуудай за... худэлмэри ябуулагдажа эхилээ. ...дэхэ, модо болбосоруулха ба ба... бусад материалнуудые бүтээхэ ...тинууд эмхидхэгдээ. Смоленскдэ, ...-Донуда шлакобетонно конст...уудые бүтээхэ предприятинууд ...жэ байна. Табанжэлэй турша ...удаар 26 модо хюрөөдэхэ ба ... болбосоруулгын предприятинууд ...гдаха. Гэрэй ханануудые бари... материалнуудые бүтээн гар... заводууд, барилгын механиз... ба инструментнүүдэй 5 предприя..., хэдэн арбан заһабарийн-механи... мастерскойнууд, скобяной изделе... заводууд, санитарно-техническэ детальнуудай мастерскойнууд ба бусад байгуулагдаха юм. Алатырь ба Сарапулда гэрнүүдые бариха хоёр томохон комбинадуудай барилга эхилэглэбэ, тэдэнэр хадаа жэл бүридөө 400 мянган дүрбэлжэн метр хүртэр гэр байрын талмайтай бүтэн гэрнүүдые бүтээхэ юм. Хүсэн түгэс үйлэдбэриин базануудые эмхидхэлгэ хадаа табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан суглуулмал барилгада орохо арга-боломжо олгоно.

Мүнөө гражданска барилгануудта шэнэ түргэн барилгын аргануудые хэрэглэдэг стахановецуудай гайхамшагта худэлөөн дэлгэрээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ олоһон баян дүршэлөө барилгашад хадаа гражданска байгуулгада хэрэглэжэ байна. Ажалай түргэн аргануудые үүсхэгшэ—Ленинградска шулууша Андрей Куликов болбол эгээн түрүүшээр кирпичэнүүдые табиха үдэрэй нормые 1180 процент дүүргэһэн байна. Тэрэнэй эхиие бусад городуудай барилгашад дэмжэн абаба. Московско шулуушад Горев, Царилов ба Шевлюгин гэгшэд Ленинградецай рекордые үлүүлбэд. Эдэ амжалтанууд хадаа барилгашадай патриотическа дэбжэлтын ажалые зүбөөр эмхидхэһэнэй ба барилгын худэлмэринүүдтэ механизацие үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар туйлагдаа.

Шэнэ табанжэлдэ барилгын процессүүдые өгөөл ехээр механизацилхаар хараалагдана. 1955 ондо Министерствын барилгануудта бүхы худэлмэринүүдэй гурбанай хоёр хубинь механизировалагдаха байна.

Тиигэбэшье Министерствын талаар табанжэлэй түсэбые дүүргэлтэ хадаа барилгын худэлмэринүүдтэ хэдэн арба мянган нэмэлтэ худэлмэришэдые хабаадуулхые эринэ. Элдэб профессиин барилгашадые—столярнуудые, дархашуулые, шулуушадые ба бусад мэргэжэлтэниие бэлэдхэхэ шухала. 1945 ондо Министерствын трестнүүд 16500 хүниие бэлэдхэһэн байна. Мүнөө жэлдэ стахановска һургуулинуудта ба барилгын талмайнууд дээрэ 26.000 барилгашад һургагдаха юм, тиин 1950 оной эсэстэ бэлэдхэгдэһэн хүнүүдэй тоо 100.000 хүн болохо байна.

Гэр байрын-гражданска барилгын Министерство хадаа инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулна. Саратовта гражданска барилгын инженернүүдэй институт нээгдэбэ. Тиимэ институт мүнөө жэлдэ Казаньда нээгдэхэнь. 16 техникумүүдтэ 3.500 хүнүүд һургагдана. 5 жэлэй үе соо үшөө 8 техникумүүд нээгдэхэ юм.

Немецкэ эзэмдэгшэдээр һандаргагдаһан городуудые богонихон болзор соо һэргээн бодхооха ба шэнэ городуудые, шэнэ таатай гоё байрын гэрнүүдые ба культурно-ажаһуудалай учреждэнинүүдые байгуулха хүндэтэ зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадал ба мэргэжэлээ манай барилгашад элсүүлхэ байна.

...ШАЛГЫН БАЙШАНГАЙ БА КЛУБУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ХАРАЛГА

Жэшээтэ һайн клуб

...анай аймагай Баянголой сомо... Марксын нэрэмжэтэ колхозой ... соогоо эрхим колхозно клу... ылгэн болоно.

...ой правлени ба түрүүлэгшэ нү...ренжапов өөһэдынгөө колхознигуу...ьтурна эрилтые хангаха ябадал... ехээр анхаралаа табидаг байха ...хознигуудынь колхозно ночи дээ...ажалдаа эсэшэ сусашагүй ху...эйнгөө һүүлээр клубтаа дур...

... эрхим һайнаар түхеэрэгдэн...00 хүнэй һууха һууритай. ...ээр элдэб лозунг, плакат ба ... портредүүдээр шэмэглэһэн ... Клубайнь сценэ тон гоё һай...тайгаар түхеэрэгдэнхэй тэг... бүхы балалайка, гитара, манда... гэхэ зэргын юумэнүүдээр ... Энэ клуб электричествээр ...эгдэдэг. Мүн клубынь уншалга... ба библиотекэтэй, тэрэн... ... политическа али бу...ратураар гүйсэд хангагданхай ... талаар го... ... эрхилэгшэ нүхэр Хайзик гэгшэ ...н байна.

...уб хадаа Эсэгэ ороноо хамгаа... ...дайнай үедэ колхознигуу... дунда манай баатар Улаан Ар...ай фронтнууд дээрэ хэһэн шэ... тэмсэл болон энэ үе... ... ажалшадай тылдэ хэһэ... ...ата ажал тухай ойлгуулагшын... ябуулдаг һэн. Мүн СССР-эй ... Совет... һунгалтын үедэ эн... ...галтын удхашанар ба СССР-эй ...уудай һунгаха ба һунгагдаха ... Сталинска Конституцын тухай ...улай тунха ойлгуулагшын ху... ехээр ябуулһан байна. Тиихэдэ, ... колхозой эхин парторганиза... секретарь нүхэр Порхоноев ба ком... комитедэй секретарь нүхэр ... үүсхэлээр коммунистнууд ... ...шэдэй хүсөөр ханын газетэ ба ... худаһанууд гаргагдадаг бай... ...ын газетэ һара соогоо 4—5 да... ...шалты хуудаһанууд неделин... 2 дахин гаргагдадаг байха юм. ...дэб фотомонтаж ба диаграмма гэхэ зэргэ эмхидхэгдэдэг байна. Мүн агитаторнууд клуб соогоо колхознигуудта газетэ, журнал уншажа үгэдэг, лекци болон элидхэлнүүдые хэдэг байна.

Мүн Баянголой дунда һургуулиин ба колхозой эдибхитэдэй хүсөөр самодеятельностиин вечернүүдые эмхидхэжэ, концерт ба жэжэхэн зүжэг наадануудые колхознигуудта харуулдаг, ород ба бурят дуунуудые дуулалые, эмхидхэдэг танца пляска үнгэргэгдэдэг байна.

Нигэжэ түсэбэй ёһоор зүбөөр эмхидхэгдэһэн культурна хүмүүжүүлгын худэлмэри хадаа колхозой урда табигдаһан политическа ба ажахын бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалдань колхозой правленидэ ехэхэн туһаламжа болодог байна. Хабарай тарилгын ба үбһэ таряа хурялгын худэлмэриин үедэ бүхы полевой станууд дээрэнь саг үргэлжэ улаан булангууд худэлмэрилэг заншалтай. Эдэ улаан булангууд шэнэ газетэ ба журналаар болон бусад литератураар хангагданхай байдаг. Мүн агитаторнууд энэ стан дээгүүр гаража, культурно-гэгээрэлэй худэлмэри ябуулхаһаа гадна, ажалай шанарые шалгажа, дутуу дунда зүйлнүүдэй үзэгдэбэл тэдэниие усадхахын хэмжээ-ябуулганууды абалсадаг байна. Иимэ худэлмэри жэлһээ жэлдэ полевой худэлмэриин үедэ ябуулагдадаг байгаа. Мүн мүнөө жэлэй хабарай тарилгын үедэ энэ зорилгые тон богонихон болзор соо үндэр шанартайгаар үнгэргэхын тула ба энэ үедэ колхознигуудые культурна талаар эрхимээр хангахын тула бүхы полевой станууд болон бригаданууд дээрэ улаан булангууд гүйсэд түхеэрэгдэнхэй ба али бүхы шухала хэрэгсэлэй зүйлөөр дүүрэн хангагдаһан байха юм.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой клуб хадаа хабарай тарилгын үедэ колхознигуудые ба МТС-эй худэлмэришэдые һайнаар хангаха талаар 1946 оной апрелиин 4-һөө майн 5 хүртэр үнгэргэгдэжэ байгаа уншалгын байшангууд ба хүдөөгэй клубуудай худэлмэриие олониитын республиканска харалгада нэгэн түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэжэ байха юм.

Б. РИНЧИНОВ,
манай информатор.

ВЛКСМ-эй Обком ба БМАССР-эй Газартаряалангай Министерстводэ

1946 ондо МТС болон совхозуудай залуушуулай тракторна бригада, залуу трактористнуудай республиканска социалистическэ мүрысөөе үргэлжэлүүлхэ тухай

ВЛКСМ-эй обком ба БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство 1946 ондо МТС, совхозуудай залуушуулай тракторна бригада, залуу трактористнуудай республиканска социалистическэ мүрысөөе үргэлжэлүүлхэ тухай Ехэ-Кударын МТС-эй нүхэр Дамбаевай хүтэлбэрилдэг залуушуулай тракторна бригадын члэнүүдэй дурадхалые һайшааба.

Тиихэ зуураа, ВЛКСМ-эй обком болон БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство тусхай услови баталаад, энээнтэй бүхы трактористнуудые танилсуулан, тэдэнэрые социалистическэ мүрысөөндэ хабаадуулха ябадал туйлахыень ВЛКСМ-эй айком, аймагай газарай таһаг, комсомольско организацинууд, МТС-эй директорнуудта дурадхаһан байна. Мүн ВЛКСМ-эй обком ба БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство залуушуулай дундахи социалистическэ мүрысөөе үдэр бүри хүтэлбэрилэн, тэрэнэй дүнгые саг соонь гаргаха, түрүү бригада болон трактористнуудай дүршэлые үргэнөөр харуулха, бригада бүхэндэ харуулха доска бии болгохо мэтые хангахыень ВЛКСМ-эй айком, аймагай газарай таһаг, комсомольско организацинуудые уялгалба.

ВЛКСМ-эй обком ба БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство залуушуулай тракторна бригада болон залуу трактористнуудай республиканска социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые һара бүриин 10-да, эсэсэй дүнгые 1946 оной ноябриин 1-дэ гаргаха байна.

1946 ондо МТС, совхозуудай залуушуулай тракторна бригада, залуу трактористнуудай республиканска социалистическэ мүрысөөнэй

УСЛОВИ

Энэ мүрысөөндэ МТС ба совхозуудай залуушуулай бүхы тракторна бригада, залуу трактористнууд хабаадалсаха байна. Залуушуулай тракторна бригадануудай республиканска социалистическэ мүрысөөндэ иимэ бригаданууд илаһанда тоологдохо гэбэл:

а) Хабарай полевой худэлмэриин, пар хахалалгын, ургаса хуряалгын, намарай пар хахалалгын түсэбүүдые саг соонь дүүргэһэн, условно трактор бүхэнөөр 500 гектарһаа бага бэшые элдүүрилһэн, 15 футово комбайн бүхэнөөр 300 гектарһаа бага бэшэ таряа эрхим шанаргайгаар хуряаһан.

б) Тарилгын урда тээхи газарай хурьһэнэй элдүүрилгэ, тарилга болон хуряалгын агротехническэ заабаринуудые сахин, тракторна бүхы худэлмэринүүдые хүсэд дүүргэхэ ябадал хангаһан, тэдэнэртэ даалгагдаһан участогуудһаа ургаса абаха түсэбтэ даалгабарла үлүүлэн дүүргэһэн.

в) Машинануудай хойноһоо техническэ харууһанай гуримые дүүргэһэн, өөрынгөө трактор болон прицепной зэр зэмсэгүүдые жэшээтэ һайнаар абажа ябаад, полевой худэлмэринүүдэй һүүлээр МТС, совхозуудай усадьбануудта бүрин бүтэнөөр абаашаһан.

г) Гамтайгаар хадагалжа ябаһанай, тракторнуудые хооһоор ябуулалгые үсөөдхэһэнэй, тракторнуудые тоһодохо ба бусад гуримые дүүргэһэнэй ашаар, горючиин 10 процентые арбилха ябадал туйлаһан.

Социалистическэ мүрысөөндэ илаһан залуушуулай тракторна бригадануудта доро дурсагдаһан шангууд байгуулагдаба гэбэл:

Нэгэ нэгэдэхи—ВЛКСМ-эй обком болон БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын дамжуулгын Улаан туг ба 3000 түхэригэй мүнгэн шан.

Хоёр хоёрдохи—ВЛКСМ-эй обком болон БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын грамота ба тус бүридөө 2000 түхэригэй мүнгэн шан.

Гурбан гурбадахи—ВЛКСМ-эй обком болон Газартаряалангай Министерствын грамота ба тус бүридөө 1000 түхэригэй мүнгэн шан.

Социалистическэ мүрысөөндэ илаһан тракторна бригадануудай бригадирнууд ВЛКСМ-эй обком болон БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын грамотаар шагнагдаха ба ВЛКСМ-эй ЦК-гэй хүндэлэлэй грамотаар, мүн СССР-эй Газартаряалангай Министерствын «МТС-эй эрхим тракторист» гэһэн үбсүүндэ зүүдэг значогоор шагнагдахын тулада зууршалагдаха байна.

Эрэгтэй эмэгтэй эрхим трактористнууд ВЛКСМ-эй обком болон БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын грамотануудаар шагнагдаха ба түсгаар шалгаргшадынь ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Хүндэлэлэй грамотаар ба СССР-эй Газартаряалангай Министерствын «МТС-эй эрхим тракторист», «МТС-эй эрхим комбайнер» гэһэн үбсүүндэ зүүдэг значогуудаар шагнагдахын түлөө зууршалагдаха юм.

Мүрысөөе һайнаар эмхидхэһэн, залуушуулай тракторна бүхы бригадануудай тракторна худэлмэринүүдэй түсэбые дүүргүүлхэ ябадал туйлаһан МТС, совхозуудай комсомольско организацинууд ВЛКСМ-эй обком болон БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын грамотануудаар шагнагдаха, мүн ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдахын түлөө зууршалагдаха байна.

Залуушуулай тракторна бригадануудай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд аймаг дотор 10 хоног соо нэгэ удаа, республика соо һарада нэгэ удаа гаргагдажа, дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаха юм.

Мүрысөөнэй эсэсэй дүн хүдөө ажалай жэлэй һүүлээр шагнал болон Грамотануудые барюулгатайгаар гаргагдаха байна.

ВЛКСМ-эй обком болон БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство болбол МТС, совхозуудай залуушуулай бүхы тракторна бригада, залуу трактористнуудые республиканска социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, тэрээндэ түрүүлхэ ябадал туйлахыень уряална.

Түрүү моришодой дүршэлһөө

Хорийн аймагай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой моришод адуу моридоо олошоруулхын түлөө эдибхитэйгээр ажаллажа байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ манай ажал худэлмэридэ али олон бэрхэшээлнүүдэй ушардаг байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Гэбэшье, энэ колхоз худэлмэриингөө темпые нэгэшье һуладхангүй, онсо амжалтатайгаар ажаллажа байһан юм. 1942 онһоо 1945 он хүртэр адуу моридойгоо тоо толгойе 176-һаа 264 болгоо. 100 толгой түрэхэ гүүн бүриһөө 74 унага абаһан байха юм. Мүн адуунда ябаһан 30 гүүнһээ 30 унага абажа бултыень бүрин бүтэнөөр тэнжээжэ шадаһан байна. Адуу моридой харууһые зүбөөр эмхидхэжэ, дуратайгаар, наринаар хандадаг, зоотехническэ ба ветеринарна эрилтэнүүдые саг соонь бэелүүлдэг байһанай ашаар эндэхи адуушад амжалтануудые туйлана.

Һүрэг адуунуудһаа моринной фермэ эмхидхэжэ, адуу моридоо олошоруулха шухала база байгуулһан байха юм. Моринной-товарна фермые даагша нүхэр Норбоев эрхим моришод Дугар Гомбоев ба Будажап Донидоков гэгшэд энэ фермын эмхидхэгдэһэн сагһаа захалаад, мүнөө хүртэр сухарилтагүй ажаллажа, һүүлээр гурбан жэлэй үедэ колхоздоо мини 30 адуу моридтой байһанаа 129 толгой болгожо, адуунда ябаһан 30 толгой гүүнһээ 90 унага абаад, бултыень тэнжээжэ шадаһан байна. Адуу моридоо олошоруулха хэрэгтэ, һүрэг адуунай хүгжэлтэ баһал ехэхэн туһатай байһан юм. Иимэ дээрэһээ 1945 ондо колхозой правлени худэлмэриингөө моридһоо 10 толгой хүсэд һайн гүүдые таһалжа адуунда табиһан байгаа.

Мүнөө болоходо һүрэг адуун соогоо 40 толгой гүүдтэй болоно, тэдэнь бултадаа унагалха болоһон байна. Унагадаа тон ханамжатайгаар харууһалжа, бултыень бүрин бүтэнөөр тэнжээжэ шадаһанай түлөө 1945 ондо моришон бүхэн 1—1 унага, 2—2 хурьга ажалай нэмэлтэ түлбэридэ абаһан байха юм. Энэ фермынхид ажал худэлмэридөө ехэ дүршэһэн, өөрынгөө даажа абаһан уялгануудые ябашье дүүргэхэ гэжэ хүсэдэг, зоотехническэ ба ветеринарна хэмжээнүүдые саг соонь бэелүүлдэг, ажалай жаяг заршамые эрид шангаар сахидаг байна.

Орооной кампаниин эхилхэдэ, гүүдэ эрхим һайн үүлтэрэй азаргануудта табижа, бултыень унагалха болгоод, азарганууд ба азаргада табиха гүүтэй нэмэтэй һайн тэжээл таһалжа үгэхэ, хүсэд һайнгаар харууһалха, хүнэ хүшэр худэлмэриһээнь сүлөөлхэ хэмжээнүүдые бэелүүлдэг байгаа.

Азаргануудаа шэнэ шадал ехэтэй байлгахын түлөө үдэр бүри 8 килограмм һайн шанартай үбһэ, 3 килограмм овёс үгэдэг байһан юм. Мүн азаргада табиһан гүүдээ орооной кампаниин мэдээндэ оруулжа тэмдэглээд, моринной-товарна фермые даагшада түшаажа үгэдэг байһан дээрэһээ гүүдэйнгээ хэзээ ямар сагта унагалхыень мэдээд, тэдэниие саг үргэлжэ эрьежэ, харууһалжа байдаг байна.

Малай үбэлжэлгын үедэ адуунда ябаһан моридоо тобир тарган байлгахые хүсэжэ, бэлшээриин газарые зүбөөр хэрэглэдэг, 3—4 дахин уһалдаг, зунай хаадуунда хада губээ зубшуулан, һалхи һүрюулжэ адуулдаг байна. Үбэлжэлгэдэ моридоо һайнаар бэлэдхэжэ шадаһанай ашаар, мүн нилээд олохон тоотой үбһэ—тэжээл арбилжа гараа. Хабарай полевой худэлмэридэ орохо үедэ моридынь бултадаа хүсэ шадалаар һайнууд байба. Худэлмэришэ моридойнгоо хүшэ шадал һайнтай байбал, тарилгаяа агротехническэ эрхим болзор соонь дүүргэжэ шадахабди гэжэ энэ колхозой моришод һайса мэдэнэ. Тарилгада ороһоо урда тээ худэлмэришэ моридоо али бүхы худэлмэриһээнь сүлөөлжэ, шэмэтэй тэжээлээр хангаһан, тарилгын үедэ моридтоо эдюулхэ 400 центнер һайн шанартай үбһэ, 150 центнер овёсой ногоон һолоомо бэлэдхээд, тэрээнээ тарианажалай бригадануудта хубаарилжа үгөөд, полевой стануудтаа зөөһэн байгаа.

Адуу моридой тоо толгойе олошоруулжа байһан Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозһоо жэшээ абамаар болоно.

А. ВИНОГРАДОВ, БМАССР-эй Малажалай Министерствын адуу моридые эрхилхэ Управлениин начальник.

Шэнэ түлнүүдые гарзалуулнагүй

Закаменай аймагай Бур-Цакирай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой алдарта хонишод нүхэд Д. Пыренова, Б. Эрдынеева гэгшэд олон жэлэй турша соо хони ямаа үсхэжэ, ехэхэн дүршэлтэй болобо. Колхозойнгоо хони ямааг жэлһээ жэл бүри олошоруулжа, ашаг шэмыень нилээдгүй дээшэлүүлжэ шадаһан байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ эдэнэр хони ямаа үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэнээ ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 16—16 хони ямаа абаһан бэлэй. Үбэлжэлгэдэ амжалтатайгаар бэлэдхэһэн, үбэлэй бэлшээриие зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар, харууһалжа байһан 350 шахуу хони ямаадайнь хүсэ шадал буурангүй хүхэ ногоондо тобир тарганаар орохонь лабтай.

Эдэнэр шэнэ түл абалтые эмхитэйгээр угтажа, нэгэшье түл хороолтогүйгөөр энхэ элүүрөөр тэнжээжэ байна. Жэшээлхэдэ, нүхэр Д. Пыренова 100 хурьга абаад, бултыень элүүр энхээр тэнжээжэ байха юм. Мүн нүхэр Б. Эрдынеева 80 толгой эшэгэ абаа. Түл абалга үргэлжэлһөөр.

Мүнөө эдэнэр майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсожо, малажалые улам саашань олошоруулха ба тэдэнһээ гараха ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ, түл абалтые саашадаа эрхимээр үнгэргэхэбди гэжэ социалистическэ уялгануудые абаад, улам һайнаар худэлмэрилжэ байна.

Б. ЦЫДЕНОВ.

Хүдөө бэшэгшэд бэшэнэ

ХЭЗЭЭ ҮГТЭХЭ ТАЛХАН ЮМ

Яруунын аймагта гүрэнэй туһаламжын таһаг гэжэ нэрэтэй нэгэ эмхи зургаан бии. Тэрэниие даагшань нүхэр Балданов худэлмэрилдэг. Энэ таһаг удаан сагһаа хойшо гүрэнэй туһаламжа абаха айлнуудай хэрэгтэ хойрог янзаар хандана. Гүрэнэй туһаламжа абаха зарим хүгшэд үбгэд тэрэ туһаламжа абанагүй.

Энэ таһагайхид һаяхан нойрһоо һэриһэн шэнги сельсоведүүдтэй ба колхозуудтай телефоноор хөөрэлдэжэ, бүхы худэлмэринь энээгээр дүүрэжэ, тэрээнһээ хойшо тэдэнэр амгалан янзаар кабинет соогоо һуунад. Нүхэр Балданов хадаа колхоз, тосхонуудаар тон үсөөн ябадаг, иимэһээ тэндэ һуудаг тэдхэмжэ абамаар бүлэнэрые мэдэхэгүйнь тон зүб. Тэдхэмжэ абамаар хүнүүдые элирүүлхын түлөө ямаршье худэлмэри ябуулнагүй.

Эгэтын сомондо һуудаг сэрэгэй албахаагшадай бүлэнэр аймагһаа талхан ерэхэ юм гэжэ алдар хоёр һара хүлеэжэ һуунад. Теэд мүнөө хүртэр тэрэ талханиинь юрэ харагданагүй. Аймагай туһаламжын таһаг нигэжэ харюусадаг. «Энэ талхан райпотребсоюзай хүсөөр ерэхэ юм» Райпотребсоюз хадаа: «Колхоз асарха болоһон юм»,—гээд мүн мултардаг. Хэзээ асарагдаха талхан бэ?

Улаан сэрэгшэдэй бүлэнэртэ туһаламжа үзүүлхэ энэ шухала хэрэгтэ тон хойрогоор хандагшадые шанга хэмжээдэ хабаадуулхаа һаа ямар бэ.

Калинин городой «Победа» гэжэ олзобориин артелиин коллектив болбол майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, Майн 1 хүртэр тэргын, мээрэ гаргаха жэлэйнгээ программые дүүргэхэ уялга абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Халаанайнгаа нормые 150 процент дүүргэһэн, мүрысөөнэй үүсхэлшэ С. П. Колесников.

Н. Чамовай фото (ТАСС-эй фотохроника).

Үхибүүдэй 408 ясли эмхидхэгдэхэнь

Бурят-Монгол АССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые хабарай тарилгын худэлмэридэ үргэнөөр хабаадуулхын түлөө хүдөө нютагуудта ясли ба үхибүүдэй талмайнуудай тоое олошоруулха тушаа тогтоол гаргаһан байгаа.

Энэ тогтоолой ёһоор манай республикын колхозуудаар 7650 үхибүүдэй байха 312 талмай, 9650 үхибүүдэй байха 408 ясли эмхидхэгдэхэ байна.

Мүнөө энэ шухала худэлмэриие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө аймагуудай элүүрые хамгаалха таһагууд ехэхэн худэлмэри ябуулжа байна.

31 мянган түхэриг суглуулба

Улан-Удын горисполкомой дэргэдэхи сэрэгэй албахаагшадай бүлэнэрые хангаха таһаг (даагшань нүхэр Давыдова) ЦВЗ-дэ, гүрэнэй заводто, Тумарэдэй районой соцкультурын Байшанда, Улаан Армиин Байшанда, гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй ордено хүгжэмтэ драмын театрта ба бусад газарнуудта түлбэритэ концерт үнгэргэбэ.

Суглуулагдаһан 31 мянган түхэриг Эсэгэ ороноо хамгаалһан агууехэ дайнда туһаа бараһан сэрэгшэдэй бүлэнэртэ туһалха фондодо оруулагдаба.

Концертнүүдые городой эмхидхэгдэнүүдай урандайханай самодеятельностиин эрхим кружогууд табиһан байна.

72 улаан булан эмхидхэгдэбэ

Бичурын аймагай колхозуудай полевой стануудаар 72 улаан булангууд эмхидхэгдээд худэлмэрилжэ байна.

Улаан булангууд бүхэндэнь газетэ, журнал, һонирхолтой номууд ба шатар балалайка гэхэ мэтэнүүд бии.

180.000 түхэриг үгтөө

Кяхта городые культурна ба болбосон болгохо хэрэгтэ 180.000 түхэриг түсэблэгдэн үгтэбэ.

Мүнөө тус городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком городые культурно-болбосон байдалтай болгохын зорилгоор олон байшангуудые һэргээн заһабарилха, стадионой оршон тойрониие ногоорүүлхэ, садтаа мододы нэмэжэ тариха гэхэ мэтэ худэлмэринүүдые зохёон ябуулжа захалба.

13 таһагтай правлениин байшан барихань

Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд энэ жэлэй апрелиин эсэсһээ правлениин байшан шэнээр барижа эхилхэнь.

Энэ байшангынь 13 таһагтай ба уураар дулаасуулагдадаг болохо юм.

Тэдэнэр барилгынгаа худэлмэриие энэ жэлдэ хүсэд дүүргэхээр хараална.

Энээнтэй хамта тус колхоз 1946 оной туршада электрическэ станци барижа дүүргэхээр шиидэбэ.

Энэ станциинь хүсэн 100 киловатт-час болоно.

Жэшээтэ магазин эмхидхэгдэхэнь

Байкало-Селенгын пароходствын худэлмэришэдые хангаха управлени майн нэгэнэй һайндэр болтор Улан-Удэдэ жэшээтэ магазин эмхидхэхэнь.

Энэ магазин болбол һара бүхэндэ 500 мянган түхэригтэ элдэб янзын эд бараа худалдаха байна.

Клуб барижа захалхань

Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной «Социализм» гэжэ колхоз май һараһаа эхилжэ шэнэ клуб барижа захалхань.

Энэ клуб 1.000 хүнэй һууритай байха юм.

Мүнөө колхознигууд клубай барилгада хэрэглэгдэхэ модо ба элдэб материалнуудые бэлэдхэжэ байна. Тэдэнэр барилгынгаа худэлмэриие энэ жэлдэ дүүргэхээр хараалнад.

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 18. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэлэн Аюулгүйн Советэй заседани болобо.

Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшын тушаалда орохонтойгоо дашарамдуулан Египетскэ делегат Афифи-паша гэгшын гобшохон үгэ хэлэhэнэй hүүлээр Польшын делегат Ланге үгэ хэлэхэдээ испанска асуудалай талаар апрелиин 8 ба 9-дэ өөрынгөө үгэлэн хоёр бэшэгтэ нэмэлтэ болгожо мэдүүлгэ хэлэбэ.

Ланге болбол өөрынгөө үгын эсэстэ резолюциин иимэ проектые Советдэ дурадхаба:

«Испанида Франкын ёho журамай байhан ушар ба тэрэнэй ажал-ябуулга уласхоорондын химаралда хүргэжэ, уласхоорондын амгалан ба аюулгүй байдалые аюулда эрууллна. Уставай 39 ба 41-дэхи статьянуудаар үгтэhэн эрхэ түлөөлгэгэй гааралдуулан Аюулгүйн Совет болбол Франкын правительствотай дипломатическа харилсаатай байhан нэгэдэмэл нацануудай бүхы члэнүүдые эдэ харилсаануудаа шууд түргэн таhалхые эринэ. Аюулгүйн Совет болбол испанска арадта гүнзэгы энхэрэлтэйгээр хандажа байhанаа мэдүүлнэ. Тэрэ хадаа Испаниин арад болбол фашистска Италиин ба Нацистска Германиин туhаламжатайгаар хаhагдаhан өөрынгөө сүлөө дахин абаха байха гэжэ хүлеэжэ ба найдажа байна. Нэгэдэмэл нацануудай обществодо ороод байhан испанска нациие амаршалха саг түргэн ерэхэ гэжэ Аюулгүйн Совет найдажа байна».

Лангын үгэ хэлэhэнэй hүүлээр Франциин делегат Боннэ ба Мексикын делегат Нахера гэгшэд үгэ хэлэбэд, тэдэнэр Лангын дурадхаhан резолюциие дэмжэбэ. Голландиин делегат Ван Клеффенс гэгшэ Лангын дурадхалда эсэргүүсэжэ үгэ хэлэбэ. США-гай делегат Стеттиниус гэгшэ резолюци тухай hанамжаа хэлэхэhээ арсажа, Лангын үгэ ба резолюци хадаа шүүмжэлэн үзэхые эринэ гэжэ мэдүүлбэ. Стеттиниус болбол испанска асуудалда США-гай позици тухай мэдүүлгэ хэлэhэн байна.

• • •

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 18. (ТАСС). Ланге гэгшын hүүлдэ үгэ хэлэhэн Франциин делегат Боннэ хадаа Лангын резолюциие дэмжэбэ. Зүбшэн хэлсэгдэхэ зүйлдэ байhан асуудалай талаар французска правительствын позици үнчэгэй мэдээжэ гэжэ Боннэ мэдүүлбэ. Тэрэ болбол хэдэн дипломатическа нотонуудаар гэршэлэгдэнэ ба хубилашагүй зандаа үлэhөөр. Энэ позици хадаа Испанидахи ушар байдал уласхоорондын амгалан ба аюулгүй байдалда аюултай болоно гэhэн удхатай. Лондон, Вашингтон ба Москвагай правительствонууд болбол 1946 оной февралиин 25-най нотоhоо французска правительствын энэ асуудалые Аюулгүйн Советдэ табиха хүсэлэнтэй байhаниие мэдээ hэн. Энэ дурадхал хадаа Советскэ Социалистическэ Республиканууддай Союзаар hайшаагдаhан юм, тэд Великобритани ба США-гай правительствонуудаар hайшаагдаагүй ба энэ асуудалаар тэдэнтэй хэлсээнүүд үшөө үргэлжэлhөөр. Манай дурадхалда буруу шаалнууд табигдана гэжэ Боннэ саашань хэлэбэ. Мүнөөнэй Испанидахи байдал хэрбээ саашадаа байжа үргэлжэлөөшье hаа, уласхоорондын аюулгүй байдалда аюултай бэшэ гэжэ тэнэдэнь заагдана. Энэ хадаа илангаяа нацануудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлhэнэй ёhоор эзэмдэхэ ба эзэрхэлгын зорилго табиhан ба диктатурын формо абаhан нацистска ба фашистска правительствонуудые үгы хэхэ зорилготой дайн сэрэгэй дүүрэhэн хойно үнэн байхань бүри аргагүй.

Франкын гүримые мүн моральна талаар зэмэлхэ мүнөө тон лэ дутуу гээшэ гэжэ Боннэ эсэстээ зааба. «Бидэнэр хэдээ Аюулгүйн Советэй принципүүдэй декларации гаргахые бэшэ, харин испанска правительствода тэрэнэй мүнөө үедэ таарамжагүй байhаниинь ойлгуулжа шалаха бодото хэмжээнүүдые хэлсэжэ үзэhэнэй ба зүбшөөрhэнэй hүүлдэ абахыень хүлеэнэбди».

Мексиканска делегат Кастильо Нахера гэгшэ Лангын резолюциие мүн лэ дэмжэбэ.

«Франкын гүрим тушаа минии правительствын позици hайса мэдээжэ. Харин гүрэнүүдэй бусад гүрэнүүдтэ зэбсэгээр оролсохо ябадалай үнэн туhамарша ба гүйсэдхэлшэ гэжэ өөрыгөө хододо тоолодог гүримтэй Мексика хадаа ямаршье харилсаагүй байгаа ба байнашье.

Мүнөөнэй Испанидахи ушар байдалай саашаа үргэлжэлхэ ябадал уласхоорондын амгалан тайбан ба аюулгүй байдалые аюултай болгоно. Энэ байдал ямаршье hэжэгтүй ба Нэгэдэмэл Нацануудай удаанаар хэлсэн үзэхэ зүйл болохо ёhотой гэжэ би тоолоноб. Энэ хадаа арсашагүй факт болоно».

«Франкын засагаа гартаа барижа байгаа сагта, дайн сэрэгые хүсэгшэ гүрэнүүдтэй тэрэнэй правительствын барилсаатай байhан дээрэhээ Нэгэдэмэл Нацануудай член болгожо абажа болохогүй, организациин член бэшэ гүрэн аад, уласхоорондын хани харилсаанай ёhоор бүхы эрхэ ба сүлөөтэйгөөр, организациhаа гадуур, hанаа амархан hүүжэ шалаха гү гэжэ дэлхэйн арадууд асууха байха.

Испанска доторой хэрэгүүдтэ оролсохоhоо айха ябадал хадаа илангаяа мүнөө ямаршье үндэhэ hуурингүй гэжэ минии правительство тоолоно.

Хэрбээ ямар нэгэн нацанууд Испаниин доторой хэрэгүүдтэ оролсоhондоо зэмэтэй hаа, энэ Германи ба Итали болоно. Бидэнэр мүнөө үедэ энэ оролсолгын хүшэр хүндэ үлэгдэлнүүдые усадхаха гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, испанска арадай сүлөөтэ дуратай байhантайнь тааралдуулан, тэрээндэ демократиин гүримай ёhоор өөрынгөө засагые гартаа абаха эрхэ сүлөө бусаажа үгэхын түлөө оролдонобди,—гэжэ Нахера хэлэбэ.

Голландиин делегат Ван Клеффенс болбол Лангын дурадхаhан резолюцида эсэргүү үгэ хэлэбэ.

Франко болбол гитлеровскэ Германи ба фашистска Италиин туhаламжаар засагаа гартаа абаа гэжэ Ван Клеффенс мэдэрнэ. Тиигэбэшье голландска правительство болбол Франкотай харилсаатай байхые болюулхые дэмжэнэгүй, юуб гэхэдэ энээнhээ боложо испанска арад ядарал үзэхэ гэжэ тоолоно. Франкотой харилсаатай байха ябадалые болюулха гээшэ тэрэниие бүри бэхижүүлхэ, юуниэб гэхэдэ хажуу талаhаа оролсохые испанецүүд hайшаанагүй гэжэ Ван Клеффенс баталба. Энэ хадаа гражданска дайниие дахяад hэргээжэ болохо байна гэжэ Ван Клеффенс мүн лэ мэдүүлбэ.

Ван Клеффенсын hанамжын ёhоор Франко хадаа амгалан байдалда аюулгүй бэшэ, юуб гэхэдэ тэрээндэ зэбсэгтэ хүсэнүүд дутана.

Франкын гүрим үнэхөөрөө уласхоорондын амгалан тайбан ба аюулгүй байдалда аюултай байна гэhэн баримтын үгы сагта. Ван Клеффенсын hанамжаар тиимэ баримтанууд үшөө үзүүлэгдээгүй энэ гүримые саашадань байлгаха гү гэжэ ганцал испанска арад шиидхэбэрилхэ ёhотой гэжэ эсэстэ Ван Клеффенс мэдүүлбэ.

Тэрэнэй hүүлдэ үгэ хэлэhэн Стеттиниус болбол Советдэ польско түлөөлэгшын үзүүлhэн резолюцида сэхэ тогтонгүйгөөр, бусад делегадуудай үзэл бодолые дайрангүйгөөр, Советдэ үзэгдэжэ байhан асуудал тушаа США-гай позициие богонихоноор харуулжа үзэхэмни гэжэ мэдүүлбэ. Стеттиниус болбол президент Рузвельтын мэдүүлгые уншажа үгэбэ, тэрэнь иигэжэ хэлэгдэнэ: «сэрэгэй аза золой манда таагүй байха үедэ Испаниин тусхай позици эзэлhэн ба манай дайсад—осиин оронуудта туhалhаниие США мартанагүй. Организацинуудай ажал-ябуулга ба тэдэнэй зорилго болон фалангын түлөөлэгшэдэй нийтын үмэнэ ямар үгэ хэлэhэниие бидэнэр урдынхидаа али тоонгүй байха аргагүйбди. Бидэнэрэй өөрынгөө зорилго—хүн түрэлтэнэй бүхы дайсадые хүсэдөөр илаха ябадалые—түйлаад байhан мүнөө үеын байдалhаа бүри таатайшье hайн ябадалаар эдэ дурасхалнууд мартахагүй. Мүнөөнэй испанска гүрим хадаа өөрынгөө уртын ажал-ябуулгаараа хамаг шарай түхэлөө элирүүлээ».

Энэ заседани дээрэ дурсагдаhан Сан-Францискодохи ба Потсдамдахи резолюцинуудые энэ оной январьда Лондондо болоhон Генеральна Ассамблейн резолюциие манай баяртайгаар үгтэhэн hайн мэдээжэ, Мүнөөнэй испанска гүрим байhан сагта энэ орониие Нэгэдэмэл Нацануудай член болгохо арга олгогдохогүй»—гэжэ Стеттиниус.

Испанска байдал тушаа США-гай правительство хоёр зоригтой гэжэ Стеттиниус зааба: нэгэдэхи зорилгонь-Франкын гүрим, тэрэнэй антураж болон тэрээнтэй дүтэ байhан фаланга мэтэ организацинууд испанска арадаар боломоор түргэн саг соо засагhаа зайлуулагдаха ёhотой, хоёрдохи зорилго—энэ хубилалта хадаа амгалан аргаар бэелүүлэгдэжэ, испанска арад хадаа уласхоорондын хүндэхэн лэ үлэгдэлтэй боложо болохо Гражданска конфликтын аюулhаа эршэлэгдэхэ бэлэй.

Стеттиниусын үгэ хэлэhэнэй hүүлдэ түрүүлэгшэ болбол заседаниие апрелиин 18 болтор хааха гэжэ дурадхаба.

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 18. (ТАСС). Мүнөөдэр Аюулгүйн Советэй заседани болбол испанска асуудал тушаа польско делегат Лангын дурадхалые зүбшэжэ үргэлжэлүүлбэ. Заседани дээрэ эгээн түрүүн...

Бүхэкипрскэ профсоюзуудай комитедэй 18 хүтэлбэрилэгшэдэй хэрэг

ЛОНДОН, апрелиин 18. (ТАСС). Кипртэ англиска сүүдээр шиидхэгдэhэн бүхэкипрскэ профсоюзуудай комитедэй 18 члэнүүдые түрмэдэ хааhан ябадалые буруушааhан митинг Лондондо болобо.

34 үдэр үргэлжэлhэн сүүдэй hүүлээр, 1946 оной январиин 21-дэ, бүхэкипрскэ профсоюзуудай комитедэй ухы хүтэлбэрилэгшэд болбол тэдэнэр хадаа нюуса организацинуудай члэнүүд байhан гэжэ гэмтэндэ тоологдоод он ба тэдэнэй 12-нь 18 hараар, 6-нь 12 hараар түрмэдэ хаагдахаар шиидхэгдэhэн байна гэжэ Лондондохи Кипрын хэрэгүүдые эрхилхэ комитедэ гаргаhан брошюрэ соо заагдана.

1931 ондо Кипрын конституци болюулагдаhан, гүйсэдхэхэ ба хуули гаргалгын засагынь губернаторта дамжуулагдан үгтэhэн, харин профсоюзые нюуса гэжэ соносхоhон байна. Тэдэ дайнай үе соо правительство болбол хиналтаяа hуларуу hан ба нюусаар ябуулагдажа байhан профсоюзна ажал ябуулга элеэр ябуулагдадаг болоhон байна. 1944 оной сентябрьда болоhон бүхэкипрскэ профсоюзуудай комитедэй конференци дээрэ профсоюзуудай 13 мянган члэнүүдые түлөөлhэн 435 делегадууд байлсаhан байна. Тэндэ профсоюзуудай бүхэкипрскэ комитет байгуулагдаhан ба 1945 оной январьда правительство болбол Лондондо ошожо уласхоорондын профсоюзна конференцидэ Кипрын профсоюзна хүдэлөөниие түлөөлхэ арга-боломжо тэрэнэй секретарьта олгоhон байна. hүүлдэшэг Кипрын профсоюзууд профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин составта орhон байна. Дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр, полици болбол профсоюзуудай бүхэкипрскэ комитедэй байрада доботолго хэhэн ба олон тоото литературые хуряан абаhан байна. Комитедэй 18 хүтэлбэрилэгшэд „заговор эмхидхэhэн" гэмнэлтээр сүүдтэ татагдаhан байна.

Комитедэй хүтэлбэрилэгшэдэй процесс дээрэ правительственна чиновник Агротис гэгшэ мэдүүлгэ үгэхэ өө Лимассольдо болоhон бүхэкипрскэ профсоюзна гурбадахи конференцидэ байлсаhан байнаб гэжэ мэдүүлээд, профсоюзуудай бүхэкипрскэ комитет болбол профсоюз гэжэ регистрацилагдажа шадаха гэжэ хэлээ.

Приговор уншахаhаа урда тээ юумэ хэлэхэ гүт гэжэ профсоюзуудай бүхэкипрскэ комитедэй генеральна секретарь Андреас Зиартидесhээ асуухадань, тэрэ иигэжэ харюусаба: Бидэнэй ажал ябуулгын түлөө гэмнэлтэ болбол зарим кипрскэ хуулиие формальнаар эбдэhэн байбашье, хэлэхэн зорилго болгон соносхоhон үндэр принципүүдтэй зохилдожо тааралдаhан хэрэг болоно. Бидэниие эдэ принципүүдтэ этигэнэ гэжэ зэмэлжэ болохогүй: хэн эдэ принципүүдые дайнай зорилгоор соносхоhон байгааб, тэдэнэртэ гэмынь тохохо хэрэгтэй. Тэрэшэлэн бидэниие өөhэдынгөө уялгые гү сэдхэхэ үелөө Кипрын зарим бусад хуулинуудые эбдээ гэжэ гэмнэжэ болохогүй. Арадай өөhэдынгөө үзэлые дамжуулжа хэлэхэ тиимэ түлөөлэгдэhэн захиргаан Кипртэ үгы байhаниинь гомдолтой".

Приговор соносхоод, сүүдэй түрүүлэгшэ болбол эмнэ дэгшэдэй 3 рьминиинь интеллигентнүүд, тиимэhээ „үшөө ехэ аюултай" гэжэ мэдүүлбэ.

Греческэ монархистнуудай тагнуулнуудай Албанида ябуулhан ажал-ябуулга

БЕЛГРАД, апрелиин 19. (ТАСС). «Народная трибуна» (Аргирокастроной префектурын демократическа фронтын советэй орган) газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, Крежет ба Дельвинэ (Урда Албани) районуудаар греческэ монархистнууд—фашистнуудай бүлэг тагнуулшад бариг даба. Арестовалагдагшад болбол Янинада байгаа «хойто Эпирын комитет» гээшэhээ заабари ба мүнгэ абажа, Албаниин бэеэ даанги ябадалда эсэргүү hандаралгын ажал-ябуулга хэhэн байна.

Албаниин зарим провинцинуудта олонийтын митингнүүд болобо, тэрээндэ хабаадагшад болбол греческэ реакциин тагнуулшадые хатуу шэрүүнээр хэhээхые правительствоhоо эрибэд

Латино-американска портнуудай ашаашад франкистска Испаниин суднануудые ашаалхаhаа арсаба

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 20. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствын корреспондентын Сантос (Бразили) гэжэ портhоо дамжуулhанай ёhоор, «Мар карибе» гэжэ испанска судна ашаа тээхэhээ эрид арсаhанай hүүлдэ болоhон ашаашадай бүгэдэнийтын забастовкын эсэстэ портовой хүдэлмэринүүд бүримүhэн зогсоогдоhон байна. Полици болбол забастовконуудта хабаадаhан хэдэн хүнүүдые арестовалба.

hаяхан Уругвайн, Аргентинын, Кубагай, Порто-Рико, Венецуэлын, Колумбиин ба Мексикын ашаашад испанска суднануудта ашаа тээхэhээ мүн баhа арсабад.

ИНДОНЕЗИДЭХИ ЕАЙЛДААНУУД

ЛОНДОН, апрелиин 17. (ТАСС). Батавиhаа 5 милиин газарта байhан деревнидэ голландска сэрэгүүд ба индонезийнүүдэй хоорондо тулалдаануудай болоhон тухай Лондонско радио мэдээсэнэ.

Эдэ тулалдаануудта 30 индонезийнүүд алуулагдаhан, олон тоото индонезийнүүд шархатаhан ба плендэ абтаhан байна гэжэ Индонезийскэ корреспондентнүүдэй нэгэниинь мэдээсэнэ. Буудалга хадаа нютагай голландска командирай приказаар эхилhэн байна гэжэ союзна зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабай түлөөлэгшэд мэдээсэбэ.

МНР-эй бага ...

Советскэ Союз ба Монголой Арадай Республика хоор ндо хани барис... бэе бэедээ туhалам... тухай хэлсээ ратифи...

УЛАН-БАТОР, апрелиин 19. Апрелиин 18-да МНР-эй Бага ... Президиум 1946 оной февр... баталагдаhан СССР ба МНР ... рондохи хани барисаа ба бэе ... hалсаха хэлсээе нэгэн дуу... фицировалба.

МНР-эй Премьер-Министр ... Чойбалсан Бага Хуралай ... заседани дээрэ хэлсээ рати... тухай дурадхал оруулан үг... энэ хадаа советскэ ба монгол ... хоорондохи хани барисаае, ... ба культурна харилсаае саашан... жүүлхэ тон удхашанартай ... тэмдэглэбэ.

Бразильска олонийтын ... ябуулгашад бразили... территориhоо америк... сэрэгүүдые гарга... эрилтэ хэнэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 17. ... Эллайд лейбор Ньюс агентствын ... пондентын Рио-Де-Жанейрогоо ... hэнэй ёhоор американска ... Бразилида байhан ушар бразил... дай hанаа зобооно. Хэдэн профс... дернууд американска зэбсэгтэ ... бразильска агаарай сэрэгэй ба... базануудhаа гаргаха гэhэн эри... үнгэрhэн неделидэ үгэ хэлэhэн...

Бразильска территориин зарим ... хубинуудые хипахые Холбоото ... дай правительствын оролсоhон ... гоногүйб гэжэ худалдаа найман... дой механикнуудай профсоюзай ... шэ Алфредо Нунес мэдүүлбэ. ... хэхээр Холбоото Штадуудые ... шалтагаанууддай байбашье, ... арад хадаа эдэ базануудые ... бусаажа үгэхые хүсэнэ ба ... сэрэгүүдэй эндэ байхань шууд... hээ болоно бэшэ гэжэ тооло... дынгөө базануудые өөртөө буса... бидэнэр эрхэтэйбди»—гэжэ ... дүүлбэ.

Нью-Йоркдохи хүдэлмэригүйшүүд

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 20. ... «Хүдэлмэриин хүсэнүүлые хүлэ... рикаnска албанай» мэдүүлгэ... мүнөө үедэ Нью-Йоркдо 375 ... дэлмэригүйшүүд байна, эдэнэй ... дайнда хабаадаhан хүнүүд бол...

Французска учредите... суглаан дээрэ

ПАРИЖ, апрелиин 18. (ТАСС). ... пресс агентствын дамжуулхань ... учредительнэ суглаанай гурбан... ланиин hүүлээр немецкэ эзэм... соо газетэнүүдые гаргажа үргэл... байhан хэблэлэй өөдэй зөөринэ... ха тухай хуули абаба. Хуули ... 327 голосоор абтаба. 102 голос...

АХЫН АЙМАГhАА БЭШЭГҮҮД

3. Ахын аймагай колхозуудаар

Бидэнэр нэгэ хэдэн хоног соо Орлигто байгаад, тэндэhээ хүдөө гарабабди. Би хоёр нүхэдөөрөө Шарза гэжэ нютагта ябааб. Үбэлэй хүйтэн жабартай үдэр, наранай баруулжа, орохо ойртожо байхада хоёр мори задагай шаргада хүллэжэ, Ахын мүрэнэй мүлhэн дээгүүр гарабабди. Жабар хүйтэн, хэлэшэгүй шанга байба. Тэрэ хүйтэндэ дааpahан бидэнэр дулаахан дахаа соогоо нюураараа бухажа шарга дээрэ тэдэргээ хараад hуубабди.

Моримнай дуран соогоо нэгэ жэгдэхэн ябана. Арбаад модондо ошоод ябахадамнай гэнтэ буугай дуун хажуудамнай дуулдажа, ехэтэ сошооhон юм. Манаар ябаhан сомоной түрүүлэгшэ нүхэр Маланов буу hүргэhэн байгаа. Бидэнэй харахада хорёод метр шахуу талада, томо шулуунай саана шоныш пюдэд ялагаалдажа байба. Моридоо байлгабабди. Нүхэр Маланов хоёрдохёо буудаба. Тобшын хабтагай шулуу сохихонь дуулдана. Шоно шэбэр шугын саана орожо, тэрэ дары үгы болобо.

Тэндэhээ саашаа ябажа «Улаан малшан» колхоздо бидэнэр хүрэбэбди. Энэ нютагта бүришье үсөөхэн гэрнүүд байба. Тэдэ, тэдэ гэрнүүд бултадаа шунэhэн модоор баригдаhан шэнэнүүд байжа, ялбама сагаараа харагдаба. Колхозой правлениидэ оробобди. Хана бүридэнь шэнэ hайхан плакадууд ба лозунгнууд байгаа hэн. Колхозой эхин парторганизациин секретарьтай hуугаалтын бэлэдхэлэй ябаса тухай хөөрэлдэбэбди.

Бидэнэрэй тэндэ hуужа байтар колхозой түрүүлэгшын орлогшо орожо ерэбэ.

—Мэнэ hаяхан минии Дэби гэжэ газарта байдаг фермэдэ ошожо ябатараа моринойгоо утам шангадхажа байтарни шоно ерээд, хормойемни таhа уляр зулгааба. Тиигээд хэды минута соо носолдожо, шоно гарhаамни мултаржа харайба,—гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

—Ахын хүн хадаа шонотой улаан гараараа тулаа байна гээшэ хат. Хэрбээ шадал муутай хүн байhан hаа, шоныш хүнhэн болохо байгаа гээшэ,—гэжэ минии хани нүхэр хэлэбэ.

Бидэнэр тэндэhээ боро хараанаар Шарзын харгыгаар саашаа ябабабди. Харгымнай хажуудажа гараhан байба.

Борине махажа бад балай тайгаа соо хазаарта мориной харгыда орожо моримнай гэшхэлбэ. Нэгэ нүхэрнай морёо хүтэлбэ. Би дахаяа хаяжа ябагалбаб. Арбаад модоной газарта байhан нэгэ тэнюун газарта бидэнэр гарабабди. Саана холо нэгэ гэрhээ гал харагдаба. Тэндэ хүрэжэ ядабабди. Тэрэ гал бидэнhээ тэрэдэн холодожо ябаhан шэнги шэнжэтэй hанагдаба. Нилээхэн ябажа нэгэ фермэдэ хүрэбэбди. Фермые даагша эхэнэр манинэ гэртээ уриба. Би адуушанаар хөөрэлдөө хэжэ эхилбэб. Энэ агитаторнуудай ойлгуулалтын хүдэлмэри хэhэниинь элитэ байгаа.

Энэ фермэ малайгаа үбhые үбэлэй сагта дүүрэн хүрэхөөр абаhан байна. Тиимэhээ эбэртэ томо малнуудынь тобир тарганууд ондо оролог байха юм. «Бидэнэр ерэхэ ногоондо эбэртэ бодо малаа булшантай далантайгаар ондо оруулха уялгатайбди»—гэжэ фермые даагша бидэндэ хэлэбэ.

Шарза нютаг хүрэжэ ерэбэбди. Тэндэхи газарай нэрэнь «Монголжон» гэжэ байха юм. Ахын аймагта «Мон уула», «Монголжон» гэхэ мэтэ газарай ба хадын нэрэнүүд нилээд олон байдаг байна. Тэндэхи сагаан буурал толгойтой үбгэтэй хэлэдэг ёhоор Ахын дайда хадаа Чингисэй түрэhэн бодоhон нютаг болоно. Монгол гэжэ нэрын тайлбариие энэ мэтын газар нютагай нэрэнүүдээр тайлбарилжа мэдэхэ хэрэгтэй байна.

Энэ нютагай гэрнүүдынь улицын гүримтайгаар зохидоор баригдаhан байха юм. Колхозой клуб ба уншалгын байшан тусгаар ондоо нэгэ байшан соо байдаг. Уншалгын байшан соо ном ба газетэнүүд олон. Үдэшын сүлөөтэй сатуудта колхозой үбгэд хүгшэд ба залуушууд уншалгын байшанда сугларжа номуудые ба «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ уншадаг.

«Улаан Шарза» колхоз болбол Ахын аймагта эгээл hайнаар ажалладаг колхозуудай нэгэниинь юм. Адуу мал хүгжөөхэ түсэбые жэл бүхэндэ дүүргэдэг. Колхознигуудай гэр байранууд зохистой hайнаар табигдаhан, үнэхөөрөө баян байдалтай колхоз гэжэ харагдана. Энэ фермэ болбол саhатай хадын хаяа дээрэ тогтоhон байна. Тэндэхи жалгаар Джон-Булаг гэжэ ехэ бушуу түргэн уhан урдана. Энэ уhан үбэлэй сагта огто хүрэдэггүй, бүхэли үбэлдөө урдажа байдаг. Энэ уhанда нугаhад үбэлжэдэг ба «хонин харагшан» гэжэ бишыхан шубууд ехэ олон байдаг. Энэ шубууд борьбилооhоо баеэр нэгэ бага ехэхэнүүд, хара зүhэтэй, үбсүүндээ сагаабтар харагдана. Уhанда ябадаг шубуунайхи шэнги бэшэ hабарынь задагай юм. Тиимэhээ тэдэ шубууд уhанда хөөрэн ябажа шаданагүй. Уhанда шунгахадаа даляраа hамаржа ябадаг. Уhанда орожо шунгахадаа уhанай оёорhоо сохо хорхой барижа эдидэг. Энэ шубууе Джон-Булаг уhанhаа буудажа алаад, арhыень тэлэжэ хатаагаад Улан-Үдын краеведческэ музейдэ тушаагаабди.

Энэ мүрэнэй эрьеэр таба зургаан бүлэ айлнууд hуудаг. Анханда, 1930 ондо энэ ганса хонишон Потархаев Гунгэнэй балгааhан байгаа. Тиихэдэ тэрэ үбгэн бүри үсөөхэн хони ямаа харадаг байhан юм ха. Тэрэ үедэ 30 хонин ба ямаад байhан юм гэнэ. Мүнөө энэ хони ямаатай гурба дүрбэн фермэнүүд бии болоод байна.

Нүхэр Потархаев 70 наhа хүрэhэн аад мүнөөшье хонидоо харahaap ябана. Сахюур буугаа үргэлөөд, хонишо монгол нохойтоо дахуулаад, тэрэ үбгэн үглөө бүри хони малдаа гарадаг. Хёрхо бушуу үбгэн шоно нохойдо малаа барюулжа сито үзөөгүй юм. Тиимэhээ колхозой залуу малшад энэ үбгэнтэй хөөрэлдэжэ, малай адуулбари тушаа туhатай шухала hургаал заабари абадаг заншалтай.

Ажал тухайгаа хөөрэгты гэхэдэмнай тэрэ үбгэн иигэжэ хэлэбэ:

—Эсэгэ ороноо хамгаалгын ехэ дайнай эхилхэдэ би бэеэ гамнангүй ажалла ябааб. Сэрэгэй боложо байhан жэлнүүдтэ хони ямаадни олон боложо байгаа. Дайнай эхилхэдэ минии фермэдэ оройдоо 478 хони ямаад байгаа. Мүнөө 666 болоод байна. Тэдэ, жэл бүхэндэ зуугаад хони ямаа гүрэндөө тушаажа байгааб,—гэбэ.

Нүхэр Потархаев бидэндэ малайнгаа байра харуулба. Малайнь байра сэбэр арюухан, нойтон шииг юрдөө байдаггүй байба. Хуурай зөөлэхэн хохир үргэлжэ хэлгэнхэй. Хурьганай ба эшэгэдэй байрада оробобди. Тэрэ байрань 7 таhагтай. Тэрэ таhагуудсоо хурьгадые ехэ багаарань илгажа тус тустань байлгадаг. Бидэнэр тэндэhээ үбhэнэй сомоодо ошобобди. Үбhэниинь ондо ондоо сомоо болгожо тус тустань обоолhон байба. Нарай бишыхан хурьгада эдюулхэ, түрэхэ хониндо эдюулхэ үбhэниинь ондо ондоо байба. Үбhэниинь юрэнхыдөө сэл хүхэ үнгэтэй ехэ hайхан үтэг газарай хяаг байhан байна.

—Иимэ hайханаар үбhэ абаха гэжэ би сабшалангаа ехээр hайжаруулhан байгааб.—гэжэ тэрэ үбгэн хэлэбэ. Үнэхөөрөөшье, бүхы үбhэниинь жэгдэ hайхан, шамэтэй хоолтой байба.

Гунгэн үбгэн маниие гэртээ урива. Өөрынь байдаг гэртэ ехэ сэбэрхэн. Гэрэй ханада Ленин болон Сталинай, мүн тэрэшэлэн генерал-майор Балдыновай портредууд хадагданхай. Үбгэн гэртэ эдеэ хоолоор баян, юугээршье дутаа ядаагүй hууна.

Тэрэ үбгэнэй гэртэ hуухадаа бурлаай иимэ нэгэ «ябаhан хүн яhа зууха, хэбтэhэн хүн хээли алдаха» гэжэ оньhон үгэ минии hананда оробо. Үнэхөөрөөшье ажал хэжэ ябаhан энэ үбгэн иимэ дутамагүй баян бардам hууна гээшэ.

Энэ фермэhээ бидэнэр боро хараанаар гаража, «Улаан Шарза» колхозой правлениидэ харанхыда хүрэжэ ерэбэбди. Тус колхозой клубай сонхонууд галтай ялагар харагдаба. Үдэшэ оройхон ажал хүдэлмэриин үнгэрhэн хойно эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигууд колхозойнгоо клубта суглараба. Тус колхозой залуушуулай уранhайханай кружок «Эхын баяр» гэжэ Цырен Шагжинай пьесэ уран гоёор харуулна. Ехэ hонирхолтойгоор шагнаhан колхознигууд үни улаан альга ташан үгтаба. Тэрээнэй hүүлээр үдэшэ орой болтор үбгэн залуугүй хатар наада эмхидхэбэ.

Хойто үглөөниинь бидэнэр агитаторнуудта семинар хэжэ, хоёр лекци хэлэжэ үдэшэндэ Сенцин нуурай эрьедэ тогтоhон Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хүрэжэ ошобобди.

Бидэнэр хадын үндэр оройе хоёр саг хахад соо дабажа, моридоо сагаан хөөhэ буратар тамалжа хүрэhэн байнабди. Ехэ зүрхэ алдаhан моридынай хадын оройдо арайхан гэжэ гараhан юм. Тэндэhээ харгымнай эгсэ оруудажа Молотовэй нэрэмжэтэ колхозой газаань хүртэрөө хатаруулбабди. Сенцин мүрэнэй эрьедэ тогтоhон энэ колхоз ехэ дээрэ газарта байна. Уhанай зүүн эрье айхабтар үндэр дээрэ байжа, далайн нюруухаа дээшэ 1500 метр болодог. Энэ хабсагайта үндэртэ гарахын түлөө уран шуран ехэ hайн альпенист байха хэрэгтэй.

Тэрэ үндэр ехэ хабсагайн тэг дунда баатарай шулуун дээрэ hылэжэ хэhэг «хүхэ зээрэн» гэжэ бүгын дүрсэ бии. Тэрэ дүрсые зунай сагта дурамаар хаража болохо юм. Энээн тухай зон соо иимэ ябуул аман үгэ хэлсэгдэдэг байна. Эртэ урда сагта Сенин ба Шарзын хадануудай оройдоо хоёр хүсэтэй баатарнууд ... жа, дундаа ехэ арсалдаа тоосоо ... байгаа ха. Энэнь тэдэнэрые ду... лалдуулба. Тэдэнэр бэе бэеэ зоб... харбалсажа эхилбэ. Сенцин үндэр... байhан баатарань дайсанаа үнэс... hан байгаа ха. Шарза хадын ... Молотовой нэрэмжэтэ колхозhоо ... улаан шарабтар үнгэтэй байдаг ... алагдаhан баатар айхабтар ехэ... адхажа үхэhэн ушарhаань тэрэ ... мэ улабар харагдадаг болоо юм ... сэдэг. Сенцин оройдо байhан ... өөрынгөө бугые «хүхэ зээрэнэй» ... болгожо өөрөө шулуунда hиилэд... залаатай тула-загаhан болоод Сен... дар ороо юм ха гэжэ домог соо ...

Тиимэhээ тэрэниие энэ шадар... нангин нуур гэжэ тоолоод тэн... баридаггүй байhан байгаа. Мүнөө... нитуухта губшуур, hахуули, гур... мэтэнүүд бии болоhон ба колх... загаhа барижа өөhэдынгөө эдэ... арбилдаг болоhон байна.

Тэндэ тула, хадари, зэмгэн, са... гаhан гэхэ мэтэ айхабтар hайн ... тай загаhад ябадаг байна. Энэ... хүн зоноор ехэ hуурижагдаагүй ... юм. Тэндэхи хабсагайта орьёл шула... данууд, ехэ олон хадын шууяи... уhанууд ба нуурнууд тэрэ шада... хэйн хуушанай зэрлиг булан ... нуулна.

Энэ газарта анха урдан «Аба... амидаран ябаhан юм гэжэ хэлсэ... гаа. Гэхын хамта Алайрай ба ... аймагуудаар «Абай Гэсэрэй hүүлэ... нютагууд тухай үльгэр домог бай... Өөhэдынгөө газар нютагай ... дые мүнхэжүүлхын түлөө газа... хүсэтэ баатарнуудай үльгэр зо... мүнхэрэн хэлсэгдэдэг нэрэнүүдые... байhан бурятуудай өөhэдэйнь ... энэ байгаа гэжэ hанагдама...

Р. ТУ...

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИН...

АДРЕС: г. Улан Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80. зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности —7-89, сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-83 (2 зв.). объявлений 2-64 (2 зв.).

Н—00594. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Заказ ...